

Innkalling

Utval: Ålesund kontrollutval
Møtestad: Ålesund rådhus, lågblokka rom 463
Dato: 03.09.2024
Tidspunkt: Kl. 16:30

Den som har lovleg forfall eller vil ha vurdert habilitet til ei eller fleire av sakene, må melde frå snarast mogleg til sekretariatet på e-post: post@sksiks.no eller på telefon 90741399

Varamedlem møter etter nærare innkalling frå sekretariatet.

Sakliste

PS 26/24 Orienteringar
OS 04/24 Orientering etter forureininga frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet
PS 27/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
PS 28/24 Forureining frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet
PS 29/24 Revisor sin rapport etter forenkla etterlevingskontroll 2023
PS 30/24 Oppdrag bestilt av Ålesund kommunestyre om budsjettprosessen
PS 31/24 Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027
PS 32/24 Budsjettramme for kontrollarbeidet 2025
PS 33/24 Meldingar
MS 12/24 Revisor si erklæring om uavhengigheit 2024
MS 13/24 Kontrollutvalet si påsjå-rolle ovanfor revisjonen
MS 14/24 Attvin AS - protokoll frå generalforsamling 07.06.2024
MS 15/24 Innkalling ekstraordinært representantskapsmøte 29.08.2024 IKA MR

Ålesund, 26.08.2024

Svein Rune Johannessen
Leiar kontrollutval

Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 26/24	Ålesund kontrollutval	03.09.2024

Orienteringar

Underliggende saker

04/24 Orientering etter forureininga frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringane til vitande.

Saksframlegg

Saksnr. OS 04/24   Utval Ålesund kontrollutval   Møtedato 03.09.2024

Orientering etter forureininga frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa til vitande.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet ynskjer å stille kommunedirektøren nokre spørsmål knytt til hendinga då kommunen sjølv slapp forureining ut i Brusdalsvatnet ved årsskiftet.

Spørsmåla utvalet ber om skrifteleg svar på er:

1. Kva har kommunen lært etter hendinga med forureining i Brusdalsvatnet, som skjedde 15. desember – 27. januar?
2. Kva tiltak er planlagt eller sett i verk for førebygge at slike hendingar skjer igjen?
3. Det er eit tidsvindaue på over fem månader frå driftsansvarlege ved vassverket stiller spørsmål om ei intern gransking til desse vert svart ut. Kva er årsaka til det?
4. Når kommunen utøver mynde og samtidig er tiltakshavar:
  - a. Kva rutine har kommunen for å dokumentere kommunikasjonen mellom desse to rollene?
  - b. Korleis sikrar kommunen at denne kommunikasjonen er like open og transparent som når tiltakshavar er ekstern?
5. Med tanke på meiroffentlegheit - Kva retningslinjer har kommunen for å forebygge unødig bruk av interne notat (x-notat) som ikkje kjem fram på offentleg journal?

Kontrollutvalet ber om at kommunedirektøren er til stades på kontrollutvalsmøtet 3. september og gjev ei orientering om forureinings-saka og om oppfølginga i etterkant.

Om kontrollutvalet skal følgje opp denne hendinga med vidare kontrollhandlingar, vert behandla i ei eiga sak i møtet 03.09.2024.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 27/24	Ålesund kontrollutval	03.09.2024

Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Vedlegg

Møteprotokoll - Ålesund kontrollutval - 06.06.2024

Møteprotokoll

Utval: Ålesund kontrollutval
Møtestad: Ålesund rådhus, lågblokka 4. etg rom 463
Dato: 06.06.2024
Tidspunkt: kl. 14:30 - 16:30

Følgjande medlemmer møtte

Bente Bruun
Hans Endre Sæterøy
Svein Rune Johannessen
Åse Marie Myren

Forfall

Geir Stenseth

Møtande varamedlem

Randi Karin Asbjørnsen

Andre som møtte:

Frå Møre og Romsdal Revisjon SA:

Oppdragsansvarleg revisor Linn G. Pettersen og forvaltningsrevisor Ola Godø Andresen, begge til og med sak 24/24.

Frå administrasjonen:

Økonomisjef Lars Fylling og kommunedirektør Steven Hasseldal, begge til og med sak 23/24.

Svein Rune Johannessen
Leiar kontrollutval

Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS

Sakliste

- PS 21/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
- PS 22/24 Ålesund kontrollutval sin uttale til årsrekneskap og årsmelding 2023 Ålesund kommune
- PS 23/24 Revisor sin rapport frå årsoppgjeret 2023
- PS 24/24 Rapport frå risiko- og vesentlegvurdering 2024 - Ålesund kommune
- PS 25/24 Meldingar
- MS 10/24 Oppfølging av orientering om varslingsrutiner
- MS 11/24 Informasjon om bladet Kontroll og revisjon

PS 21/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Ålesund kontrollutval 06.06.2024

ÅKOU 21/24 Vedtak:

Kontrollutvalet godkjenner innkalling og sakliste, samt møteprotokoll frå forrige møte slik den ligg føre.

Kontrollutvalet tek orienteringa frå kommunedirektøren til vitande.

Behandling

Innleingsvis orienterte leiar om at han er kjent med at det skal vere sendt ein søknad til Statsforvaltaren om skjønnsmidlar til ulike prosjekt for vidare interkommunalt samarbeid. Det skal vere kommunane Molde, Kristiansund og Ålesund som har søkt, og vurdering/evaluering av kontrollutvalsekretariata er eit av områda som er tatt med i søknaden.

Denne søknaden er ikkje kontrollutvalet kjent med enno, og bad derfor kommunesdirektøren om ei orientering i møtet.

Kommunedirektøren orienterte kontrollutvalet om søknaden. Kontrollutalet takka for orienteringa.

Kontrollutvalet finn det rimeleg at utvalet fekk tilsendt ein slik søknad før den vart sendt, og ikkje måtte be om den i etterkant.

Søknaden vert sendt ut til medlemmane no i lag med protokollen.

Kontrollutvalet minner om at lovgivar er tydeleg på at det er kontrollutvalet som skal innstille til kommunestyret om kven som skal vere sekretariat og at dette myndet ikkje kan leggast til andre, til dømes kommunedirektøren. Jf. Kommunelova § 23-7 og Prop. 46 L (2017-2018) merknader til bestemmelsen.

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet godkjenner innkalling og sakliste, samt møteprotokoll frå forrige møte slik den ligg føre.

PS 22/24 Ålesund kontrollutval sin uttale til årsrekneskap og årsmelding 2023 Ålesund kommune

Ålesund kontrollutval 06.06.2024

ÅKOU 22/24 Vedtak:

Etter ei samla vurdering av det kontrollutvalet har fått lagt fram og i dialog med revisor, uttaler kontrollutvalet at Ålesund kommunestyre kan godkjenne årsrekneskap og årsmelding 2023 for Ålesund kommune.

Behandling

Økonomisjef Lars Fylling og oppdragsansvarleg revisor Linn G. Pettersen gav kontrollutvalet gode orienteringar.

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Etter ei samla vurdering av det kontrollutvalet har fått lagt fram og i dialog med revisor, uttaler kontrollutvalet at Ålesund kommunestyre kan godkjenne årsrekneskap og årsmelding 2023 for Ålesund kommune.

PS 23/24 Revisor sin rapport frå årsoppgjeret 2023

Ålesund kontrollutval 06.06.2024

ÅKOU 23/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek revisor sin rapport etter årsoppgjeret 2023 til vitande.

Behandling

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek revisor sin rapport etter årsoppgjeret 2023 til vitande.

PS 24/24 Rapport frå risiko- og vesentlegvurdering 2024 - Ålesund kommune

Ålesund kontrollutval 06.06.2024

ÅKOU 24/24 Vedtak:

1. Kontrollutvalet tek dei framlagte rapportane frå risiko- og vesentleganalyse til vitande.
2. Kontrollutvalet vel ut følgjande område/tema for forvaltningsrevisjon:
  - Personalforvaltning og sjukefråvær
  - Digitalisering, digitale flater og kommunikasjon med innbyggjarane
  - Kommunale bustader, forvaltning (ÅKE) og tildeling

- Attvin AS, sjølvkost og bedrift
  - Helseplattformen AS og Ålesund kommune (i slutten av perioden)
  - Omstillingsarbeid innan helse og omsorg – mellomleiar nivå, kompetanse
3. Kontrollutvalet vel ut følgjande områder/tema for eigarskapskontroll:
- Eigarstrategi og forvaltning knytt til Ålesund kommunes administrasjonsbygg AS
  - Eigarstrategi og forvaltning knytt til Sandøy energi AS
4. Kontrollutvalet bed sekretariatet utarbeide eit forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024-2027, til utvalsmøtet i september.

Behandling

Forvaltningsrevisor Ola Godø Andersen presenterte rapporten med fokus på dei område som revisjonen har funne med stor risiko og som er vesentlege. Kontrollutvalet drøfta rapporten og kom fram til nokre områder/tema som dei ynskjer vert lagt inn i planen. Leiar fremma forslag til vedtak på vegne av eit samla kontrollutval.

Nytt forslag med konkrete områder, foreslått av Svein Rune Johannessen:

1. Kontrollutvalet tek dei framlagte rapportane frå risiko- og vesentleganalyse til vitande.
2. Kontrollutvalet vel ut følgjande områder/tema for forvaltningsrevisjon:
  - Personalforvaltning og sjukefråvær
  - Digitalisering, digitale flater og kommunikasjon med innbyggjarane
  - Kommunale bustader, forvaltning (ÅKE) og tildeling
  - Attvin AS, sjølvkost og bedrift
  - Helseplattformen AS og Ålesund kommune (i slutten av perioden)
  - Omstillingsarbeid innan helse og omsorg – mellomleiar nivå, kompetanse
3. Kontrollutvalet vel ut følgjande områder/tema for eigarskapskontroll:
  - Eigarstrategi og forvaltning knytt til Ålesund kommunes administrasjonsbygg AS
  - Eigarstrategi og forvaltning knytt til Sandøy energi AS
4. Kontrollutvalet bed sekretariatet utarbeide eit forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024-2027, til utvalsmøtet i september.

Votering nytt forslag: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

1. Kontrollutvalet tek dei framlagte rapportane frå risiko- og vesentleganalyse til vitande.
2. Kontrollutvalet vel ut følgjande områder/tema for forvaltningsrevisjon:
  - a)
  - b)
  - c)
  - d)

3. Kontrollutvalet vel ut følgjande områder/tema for eigarskapskontroll:
  - a)
  - b)

4. Kontrollutvalet bed sekretariatet utarbeide eit forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024-2027, til utvalsmøtet i september.

PS 25/24 Meldingar

MS 10/24 Oppfølging av orientering om varslingsrutiner

Ålesund kontrollutval 06.06.2024

ÅKOU 10/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Behandling

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

MS 11/24 Informasjon om bladet Kontroll og revisjon

Ålesund kontrollutval 06.06.2024

ÅKOU 11/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Behandling

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 29/24	Ålesund kontrollutval	03.09.2024

Revisor sin rapport etter forenkla etterlevingskontroll 2023 Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek revisor sin uttale og rapport om forenkla etterlevingskontroll 2023 med attestasjon og tilvising i Ålesund kommune, til vitande.

Bakgrunn:

Gjennom ein forenkla etterlevingskontroll skal revisor bidra til å sikre at kommunen følgjer reglar og vedtak for økonomiforvaltninga innan eit avgrensa område. Arbeidet skal byggje på ei vurdering av risiko og kva som er viktig, og vurderinga skal leggjast fram for kontrollutvalet.

Revisor skal innan 30. juni gje ein skriftleg uttale til kontrollutvalet, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen. Revisor nyttar eit standard rammeverk og internasjonale revisjonsstandarder ved utføring av forenkla etterlevingskontroll.

Forenkla etterlevingskontroll erstattar ikkje den ordinære rekneskapsrevisjonen, men kan sjåast på som eit supplement i forlengelsen. Målet med kontrollen er å bidra til å førebygge og avdekke alvorlege feil og manglar i viktige delar av økonomiforvaltninga, som ikkje alltid blir kontrollert i den finansielle revisjonen. For kontrollutvalet sin del er ansvaret avgrensa til å sjå etter at den vert gjennomført, og halde seg orientert om resultatet.

Resultatet frå ein forenkla etterlevingskontroll kan nyttast som eit grunnlag for kontrollutvalet, for å vurdere om det er behov for andre kontrollhandlingar innan området. Kontrollen er meint å styrke grunnlaget for at kontrollutvalet kan ivareta ansvaret for å føre kontroll med at økonomiforvaltninga skjer i samsvar med føresegner og vedtak.

Vurdering:

Det er revisor som avgjer kva område som skal kontrollerast gjennom ein forenkla etterlevingskontroll. Revisor valgte for 2023 å sjå på etterleving av reglar og vedtak innan attestasjon og tilvising.

Revisor skal planlegge og gjennomføre oppdraget for å oppnå moderat tryggleik for kor vidt det ligg føre vesentlege feil eller manglar ved etterleving av føresegner og vedtak i kommunen si forvaltning av økonomi knytt til attestasjon og tilvising. Revisor viser kontrollutvalet gjennom sin rapport korleisat oppdraget er gjennomført på ein tilfredstillande måte.

Uttalen frå revisor er motteken innan fristen. Revisor har ikkje teke noko atterhald på bakgrunn av dei utførte kontrollhandlingane og gjev følgjande uttale:

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir grunn til å tro at Ålesund kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd rutiner og reglement for attestasjon og anvisning.

Møre og Romsdal Revisjon SA vil vere til stades i møtet til Ålesund kontrollutval for å rapportere til utvalet og svare på spørsmål.

Heimelsgrunnlag:

- Kommuneleva § 24-9
- RSK 301 Forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen
- Økonomireglement for Ålesund kommune

Vedlegg

Revisor sin uttale - forenkla etterlevingskontroll 2023

Revisor sin rapport frå forenkla etterlevingskontroll 2023

Til Kontrollutvalget i Ålesund kommune og Haram kommune

Kopi til Kommunedirektøren

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Ålesund kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Kontroll av etterlevelse av rutiner og reglement for attestasjon- og anvisning hvor vi kontrollerer om kommunen:

1. har et reglement som beskriver hva som ligger i attestasjons- og anvisningsmyndigheten, og at dette er tilgjengelig for attestant og anviser
2. for et tilfeldig utvalg godkjente fakturaer fra hvert av rammeområdene:
  - a) Innhentes en beskrivelse fra attestant og anviser om hvilke kontroller som har blitt og blir utført ved attestering og anvisning av inngående faktura.
  - b) I tillegg bes det om en beskrivelse av vurderingen som gjøres ved kontering av merverdiavgift ved godkjenning av fakturabilag

Vi har kontrollert perioden fra 01.01.2023 til 31.12.2023.

Kriterier er hentet fra kommunens økonomireglement og kommunens beskrevne internkontroll på området.

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM 1) *Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon eller forenklet revisorkontroll av regnskaper, eller andre attestasjonsoppdrag eller beslektede tjenester*, har Møre og Romsdal Revisjon SA et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 *Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen*. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Ålesund kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd rutiner og reglement for attestasjon- og anvisning.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påse ansvar med økonomiforvaltningen og til Ålesund kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Ålesund, 12. juni 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA

Linn Gunhild Pettersen

oppdragsansvarlig revisor

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL MED ØKONOMIFORVALTNINGEN 2023

Ålesund kommune

Attestasjons- og anvisningskontroller

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA ligger på vår hjemmeside:

www.mrrevisjon.no

INNHOOLD

1	INNLEDNING	1
2	GJENNOMFØRING FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL.....	2
3	RISIKO OG VESENTLIGHETSVURDERING	2
3.1	Utførte kontroller tidligere år.....	2
3.2	Forhold som påvirker valg av område for kontroll.....	3
3.3	Risikokart - Risikovurdering.....	3
4	VALG AV RISIKOOMRÅDE	4
4.1	Konkret vurdering.....	4
4.2	Problemstilling og kilde	4
5	METODE FOR ETTERLEVELSESKONTROLLEN	5
5.1	Konklusjon.....	5
6	BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 1	6
6.1	Vurdering av problemstilling 1.....	6
7	BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 2A	7
7.1	Spørsmål til attestanter	7
7.2	Spørsmål til anviser.....	7
7.3	Vurdering av problemstilling 2a.....	8
8	BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 2B	9
8.1	Vurdering av problemstilling 2b.....	9

Etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen etter § 24-9 er en ny lovfestet oppgave, der regnskapsrevisor har fått en tilleggsoppgave til finansiell revisjon.

Formålet er å legge til rette for jevnlig kontroll av økonomiforvaltningen som kan bidra til å forebygge og avdekke vesentlige mangler og feil i økonomiforvaltningen.

Selve etterlevelseskontrollen skal rette seg mot de delene av økonomiforvaltningen som revisor ikke har gjennomgått ved sin finansielle revisjon etter § 24-5. Det er snakk om kontroll som foretas i "forlengelsen" av regnskapsrevisjonen, slik at revisor kan avdekke vesentlige svakheter i de delene av økonomiforvaltningen som ikke er kontrollert i den finansielle revisjonen.

Den nye oppgaven er også ment å styrke grunnlaget for at kontrollutvalget kan ivareta sitt ansvar for å føre kontroll med at økonomiforvaltningen foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Forenklet etterlevelseskontroll etter kommuneloven § 24-9 skal utføres i samsvar med Regnskapsstandard 301 Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen, og vil være et direkte attestasjonsoppdrag hvor den praktiserende revisorens konklusjon gir et uttrykk for det rapporterte resultat av målingen eller evalueringen av det underliggende saksforholdet mot kriteriene.

2 GJENNOMFØRING FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL

Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få.

Når revisor har identifisert et område for kontroll, skal revisor planlegge hvilke kontrollhandlinger som skal utføres, samt omfang og tidspunkt for gjennomføring. Revisor planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området revisor har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Det skal fastsettes og beskrives objektive kriterier for måling og evaluering.

Før revisor avgir attestasjonsuttalelse skal det innhentes en skriftlig uttalelse fra kommunedirektøren. En skriftlig uttalelse benyttes blant annet for at revisor skal sikre seg at all relevant informasjon er oppgitt.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren om resultatet av kontrollen.

3 RISIKO OG VESENTLIGHETSVURDERING

3.1 UTFØRTE KONTROLLER TIDLIGERE ÅR

Tidligere år er følgende forenklede etterlevelseskontroller gjennomført:

- 2020 - Oppholdsbetaling sykehjem - etterlevelseskontroll
- 2021 - Fosterhjemsgodtgjørelse – etterlevelseskontroll
- 2022 - Tilskudd til private barnehager - etterlevelseskontroll

3.2 FORHOLD SOM PÅVIRKER VALG AV OMRÅDE FOR KONTROLL

Forhold som tas med i betraktningen og som kan påvirke valg av område for kontroll:

- Risiko for brudd på lov, forskrift eller vedtak
- Vesentlighet
- Ressurssvake grupper rammes
- Enkeltvis mindre brudd som gjelder mange
- Områder som ikke naturlig faller inn i den ordinære revisjonen

3.3 RISIKOKART - RISIKOVURDERING

Risiko nr	Kritiske suksessfaktorer	Risiko for manglende måloppnåelse	Eksisterende tiltak/ merknad til risikoen	S	K	Risiko-nivå
R1	Offentlige innkjøp	Komplisert regelverk - store investeringer - Omdømmerisiko og risiko for erstatning	Kommunen har egen innkjøpsavdeling med gode rutiner som informerer og veileder innkjøpere i kommunen.	3	4	Middels
R2	Selvkost	Komplisert regelverk.	Bruker eksternt kompetanse: Momentum. Forvaltningsrevisjon i 2021	3	3	Middels
R3	Finansforvaltning	Høy gjeld. Økte renter. Langsiktige finansielle aktiva	Vil komme nytt finansreglement i forbindelse med kommunedelingen	3	3	Middels
R4	Offentlig støtte	Brudd på EØS-regelverket for offentlig støtte Komplisert regelverk Forskjellsbehandling - svekket omdømme	Kommunen har kommunalt næringsfond. Ihht EØS-regelverk for statsstøtte definert som "bagatellmessig"	3	2	Lav
R5	Tilskuddsforvaltning	Egne og ofte klare retningslinjer for de ulike tilskuddsordningene	Godt etablerte rutiner Etterlevelseskontroll i 2022	2	3	Middels
R6	Kontraktoppfølging	Ulik praksis ved ulike virksomheter. Manglende oppfølging kan gi ekstra kostnader.	Større prosjekt har interne prosjektledere. Større byggeprosjekt har egen revisjon og rapport før behandling i kommunestyret	2	3	Middels
R7	Attestasjon og anvisning	Mangelfulle rutiner og forståelse av oppgave, kan medføre at kostnader som ikke berører kommunen blir bokført eller at for høye kostnader blir godkjent.	Attestasjon og tilvising direkte i Visma Enterprise pga scanning av bilag. Det må minst være to personer som har attestert og godkjent bilaget.	4	4	Høy

4.1 KONKRET VURDERING

Etter en samlet risikovurdering vurderes det er mest relevant å gjennomføre forenklet etterlevelseskontroll knyttet til risiko

- Attestasjons og anvisningskontroller

På dette området er risiko satt til høy.

Manglende kontroll kan medføre feil i faktura på pris, antall eller andre avvik fra bestilling blir godkjent, eller at «svindelfakturaer» går gjennom fordi nødvendige kontroller ikke blir gjennomført. Feil i registrering av momskoder. Riktig kontering og bruk av momskoder er viktig for at kommunen skal få momskompensasjon. Feil koding kan medføre at kommunen ikke får den momskompensasjonen de har krav på.

Uttalelsen avgis med moderat sikkerhet. Dette innebærer at revisor i større grad vektlegger forespørsler som undersøkelsesmetode, samt at man velger ut færre elementer for kontroll / utfører færre handlinger enn ved ordinær revisjon.

4.2 PROBLEMSTILLING OG KILDE

Problemstillinger som vil bli undersøkt i etterlevelseskontrollen:

1. Finnes det et reglement som beskriver hva som ligger i attestasjons- og anvisningsmyndigheten, og er dette tilgjengelig for attestant og anvisere
2. For et tilfeldig utvalg godkjente fakturaer fra hvert av rammeområdene.
  - a) Innhentes en beskrivelse fra attestant og anviser om hvilke kontroller som har blitt og blir utført ved attestering og anvisning av inngående faktura.
  - b) I tillegg bes det om en beskrivelse av vurderingen som gjøres ved kontering av merverdiavgift ved godkjenning av fakturabilag.

Kilde:

- Kommuneloven § 25-1
- Kommunens egne rutinebeskrivelser og reglement

Vi har sendt spørreundersøkelse til de som er attestant og anviser for de utvalgte fakturaene. Spørreundersøkelsen er sendt ut til 21 attestanter og anvisere og svarprosenten er på 91%. Så høy svarprosent gir en høy validitet for kontrollen.

Vi har vært i kontakt med regnskapssjef som har svart utfyllende på alle spørsmål rundt rutiner og opplæring.

26,3% av respondentene er både attestant og anviser, 21,1% er bare anviser mens 52,6% er bare attestant.

Det er brukt samme spørsmål om attestasjon/anvisning, ved spørsmål om generell behandling og for behandling av den konkret utvalgte fakturaen.

5.1 KONKLUSJON

1. Ålesund kommune har et reglement og en rutine som de ansatte skal følge. Reglementet blir tilgjengelig når ansatte får rolle som attesterer og anviser. Rutinen skal oppdateres og legges i kvalitetssystemet Compilo.
2. Konklusjon av utvalgte fakturaer som er behandlet av attestant og/eller anviser er at de i stort sett følger retningslinjene gitt av Ålesund kommune

Konklusjon for problemstilling 2a:

- Arbeid med attestasjon og anvisning blir stort sett utført tilfredsstillende. De kategoriene vi har spurt etter viser at arbeidet stort sett gjøres etter reglementet. De aller fleste ansatte gjør nødvendige kontroller for å se til at faktura skal betales av kommunen.
- Det er likevel et forbedringspunkt for attestanter, når henholdsvis 15,8% og 26,4% svarer at de sjelden eller svært sjelden kontrollerer riktige priser eller at leveringsvilkår er oppfylt.

Konklusjon for problemstilling 2b:

- Vi vurderer at arbeidet med merverdiavgifts -kode er tilstrekkelig da det blir hentet inn kompetanse ved tvil om rett kode.

Revisjonen vil avgi en normal attestasjonsuttale.

Utvalgte kriterium er hjemlet i kommunelova §25-1 og kapittel 12-13 Økonomireglement for Ålesund kommune.

1. Beskrivelse av handlinger

Ålesund kommune har rutine som er kalt «Retningslinjer for bestilling, attestering og anvisning». Rutinen ligger i dag ikke åpent, men det er tenkt å oppdatere retningslinjene og legge dem i kommunens kvalitetssystem, Compilo.

Innholdet i rutinen dekker store deler av kontrollbehovet som kommunen har i henhold til attestering og anvisning.

Reglementet inneholder viktig informasjon som de ansatte trenger for å utøve kontroll av attestasjon og anvisning, men er litt generell. På grunn av dette gir rutinen mulighet for tolkning og en vil kunne få variasjon i utførelse av kontrollhandlinger.

Ansatte som får rollen, blir meldt inn til økonomiavdelingen. Her må den som melder inn, huke av om den ansatte trenger opplæring. Kommunen har et godt system for opplæring og de som kurses får tilgang på nødvendig kunnskap om kontrollarbeidet. Denne informasjonen ligger på intranettet.

6.1 VURDERING AV PROBLEMSTILLING 1

Vår vurdering er at Ålesund kommune har et tilfredsstillende reglement som beskriver hva som ligger i å utføre oppgaver innen attestasjon og anvisning.

Vi vurderer at tilgjengeligheten til reglementet er tilfredsstillende siden de som får rollen som attestant eller anviser, får tilgang til rutinen.

Vi anser det som positivt at kommunen har tenkt å revidere rutinen og legge den i kvalitetssystemet. Vi anbefaler at dette arbeidet prioriteres, siden innholdet i rutinen til fordel kan oppdateres noe.

7 BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 2A

Vi har innhentet svar fra et utvalgt antall attestanter og anvisere gjennom spørreundersøkelse. Beskrivelse fra attestant og anviser omhandler hvilke kontroller som har blitt og blir utført ved attestering og anvisning generelt, men og ved et utvalg faktura.

86% av respondentene svarer at de har fått opplæring som gir tilstrekkelig grunnlag til å attestere eller anvise inngående faktura.

7.1 SPØRSMÅL TIL ATTESTANTER

Tabellen viser svar gradert fra 1-6 der 1 er aldri og 6 er alltid.

Utvalgte spørsmål til attestant	Generelt ved attestering	Svar for utvalgt faktura
1 Jeg har som regel god kjennskap til hva varene skal brukes til	5,4	5,5
2 Jeg vet at varen/tjenestene har kommet før jeg attesterer/anviser	5,5	5,4
3 Jeg vet at varen/tjenesten er i samsvar med bestilling	5,3	5,5
4 Jeg kontrollerer alltid at det er riktige priser, tariffer eller satser som er benyttet.	4,3	4,9
5 Jeg kontrollerer at leveringsvilkår er oppfylt	3,8	5,0

Tabellen viser at de ansatte svarer at de stort sett utfører arbeidet etter reglementet. Spørsmål 4 har et gjennomsnitt har 4,8 i svar, der 15,8% svarer at de sjelden eller svært sjelden kontrollerer riktige priser. En annen årsak til lavere gjennomsnitt er at 21% har svart at de «ofte» kontrollerer dette. På spørsmål 5 svarer 26,3% at de sjelden eller svært sjelden kontrollerer at leveringsvilkår er oppfylt.

7.2 SPØRSMÅL TIL ANVISER

Tabellen viser svar gradert fra 1-6 der 1 er aldri og 6 er alltid.

Utvalgte spørsmål til anviser	Generelt ved attestering	Svar for utvalgt faktura
1 Jeg undersøker at nødvendig og tilfredsstillende dokumentasjon er lagt ved bilag	5,1	5,4
2 Jeg undersøker at det er budsjettmessig dekning for utgiften	4,4	4,8
3 Jeg kontrollerer at bilaget er forberedt, kontrollert og attestert av ansatte som har disse funksjonene	5,3	5,3

4	Jeg kontrollerer at kommunen sine innkjøpsavtaler er overholdt	4,5	5,1
5	Jeg kontrollerer at det blir brukt riktig konto i regnskapene	5,6	5,7

Tabellen viser at de ansatte svarer at de utfører arbeidet etter reglementet.

7.3 VURDERING AV PROBLEMSTILLING 2A

Arbeid med attestasjon og anvisning blir stort sett utført tilfredsstillende. De kategoriene vi har spurt etter viser at arbeidet gjøres etter reglementet. De ansatte gjør nødvendige kontroller for å se til at faktura skal betales av kommunen.

Det er likevel et forbedringspunkt for attestanter, når henholdsvis 15,8% og 26,4% svarer at de sjelden eller svært sjelden kontrollerer riktige priser eller at leveringsvilkår er oppfylt.

En årsak til at 26,4% svarer at de sjelden eller svært sjelden kontrollerer at leveringsvilkår er oppfylt, kan naturlig forklares av at rutinen ikke er veldig tydelig på dette området. Rutinen har et generelt språk som rommer mange tolkninger for kontrollhandlinger og er ikke veldig konkret i rutinen. Det er dermed også rom for å oppfatte at det ikke er krav til denne kontrollen.

I spørreundersøkelsen omhandler et spørsmål kontering i forhold til merverdiavgift. Respondentene har gitt en beskrivelse av de vurderingene de gjør ved kontering av merverdiavgift ved godkjenning av fakturabilag.

- 89 % bruker reglementet eller egne kontroller
- 11 % skriver at de bruker andre «eksperter» til å bestemme merverdiavgifts-kode

8.1 VURDERING AV PROBLEMSTILLING 2B

Vi vurderer at arbeidet er tilstrekkelig kontroll med merverdiavgift, da det hentes inn kompetanse ved tvil.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 30/24	Ålesund kontrollutval	03.09.2024

Oppdrag bestilt av Ålesund kommunestyre om budsjettprosessen

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa frå Møre og Romsdal Revisjon SA til vitande.

Bakgrunn:

Ålesund kommunestyre gjorde vedtak 25. april 2024 om å be Møre og Romsdal Revisjon SA om å utføre eit oppdrag knytt til budsjettprosessen i kommunen.

Ei av kontrollutvalet sine oppgåver er å ha ei påsjår-rolle ovanfor dei oppdrag revisjonen leverer. Lovgivar understreker at det er viktig å ivareta avstand og uavhengigheit mellom den som blir kontrollert (kommunedirektøren/adminstrasjonen) og kontrolløren. Kommunedirektøren bidreg med den informasjon som revisjonen treng for å gjennomføre sitt arbeid, men bør ikkje ver den som vurderer resultatet og kjem med tilrådingar til kommunestyret. Det er ei rolle som ligg innanfor mandatet til kontrollutvalet.

Leiar og sekretariat sendte derfor ei henvending til ordførar og gjorde ordførar/kommunestyret merksam på dette. Ordførar svarte då attende at revisor skal rapportere til kontrollutvalet, og at det er kontrollutvalet som gjev si tilråding til kommunestyret når rapporten ligg føre. Sjå vedlagte brev.

Vurdering:

Møre og Romsdal Revisjon SA har laga eit notat som viser korleis dei har tenkt å løyse oppdraget, og kva tidsplan dei arbeider etter. Revisjonen melder om at dei er der dei forventa å vere ut frå planen dei arbeider etter. Dei tek sikte på å levere ein rapport til kontrollutvalet sitt neste møte i slutten av oktober.

Vedlegg

Spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24
Svar på spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24
Oppdrag bestilt av Ålesund kommunestyre - om budsjettprosess

Håkon Lykkebø Strand
Ordfører

Dykkars ref.

Vår ref.
21/111

Dato
10.06.2024

Spørsmål til ordfører om kommunestyrevedtak sak 041-24

Kontrollutvalet ynskjer å gjere ordføreren merksam på nokre forhold knytt til siste del av vedtaket i Ålesund kommunestyre si sak 041/24, behandla 25. april 2024.

Siste del av vedtaket er slik:

Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å vurdere hvordan budsjettprosessen må endres for at kommunestyret skal ha et realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringer og kunne vedta et realistisk budsjett.

Kontrollutvalet ynskjer å minne om at kontrollutvalet sitt ansvarsområde er å være kommunestyret sitt utøvande kontrollorgan. Det er innanfor kontrollutvalet sitt ansvarsområde å sjå til at kommunen blir forsvarleg revidert gjennom dei revisjons og kontrollhandlingar som revisjonen leverer.

Det er fint at Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) kan nyttast til å gjere denne undersøkinga som kommunestyret ber om. Det er MRR som utfører andre undersøkingar som kontrollutvalet bestiller gjennom året.

Kontrollutvalet har, på vegne av kommunestyret, den løpande dialogen med MRR. Og det er kontrollutvalet som vanlegvis saksforbereder og innstiller til kommunestyret, når MRR har levert undersøkingar eller rapportar.

Lovgivar understrekar at det er viktig å ivareta avstand og uavhengighet mellom den som bli kontrollert (kommunedirektøren) og kontrolløren.

Kontrollutvalet ber difor ordfører om må ta initiativ til at når rapporten frå MRR ligg føre blir den handsama av kontrollutvalet som gir innstilling i saka.

Kommunedirektøren sitt ansvar er å bidra med den informasjonen MRR treng for å utføre undersøkinga, men bør ikkje vere den som vurderer resultatet og saksforbereder den til kommunestyret.

Med helsing

Svein Rune Johannessen

Svein Rune Johannessen

Leiar

Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS
90741399

Kopi til

Steven Hasseldal

Svein Rune Johannessen

Kommunedirektør

Jomarka 20

6012

ÅLESUND

Fra: Jon Steven Hasseldal <Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no>
Sendt: 17.06.2024 09:29:01
Til: Solveig Kvamme <solveig.kvamme@sksiks.no>
Kopi: Håkon Lykkebø Strand <Hakon.Lykkebo.Strand@politikar.alesund.no>
Emne: SV: Spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24

Hei Solveig,

Ordføreren har besluttet at kontrollutvalget saksbehandler rapporten og avgir innstilling til kommunestyret.

Mvh

Steven Hasseldal
Kommunedirektør
Mob. 97 08 52 50 | 70 16 20 00 (sentralbord)
Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no

www.alesund.kommune.no
Følg oss på Facebook
OPEN - ENGASJERT - MODIG

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Solveig Kvamme <solveig.kvamme@sksiks.no>
Sendt: tirsdag 11. juni 2024 12:15
Til: Jon Steven Hasseldal <Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no>
Emne: Spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24

Sjå vedlagte dokument til ordførar

Til
Kontrollutvalget i Ålesund kommune
ved kontrollutvalgssekretariatet

06.06.2024

Orientering – Bestilling fra kommunestyret – Prosjekt om budsjettprosessen i kommunen

Jeg viser til kommunikasjon med kontrollutvalgssekretariatet om prosjektet, og gir i dette notatet en kort beskrivelse om prosjekt bestilt av kommunestyret til orientering for kontrollutvalget.

Kort sammendrag av status

Kommunestyret har vedtatt et prosjekt hvor de ber revisor om å vurdere budsjettprosessen. Bestillingen kom i forbindelse med framlagt økonomirapportering fra kommunedirektøren.

For at mest mulig av vurderingene kan tas med i budsjettprosessen til årsbudsjettet for 2025, har vi prioritert å få en rask oppstart på prosjektet. Det er gjennomført oppstartsmøte med kommunedirektør og økonomisjef, dokumenter er blitt oversendt og intervju med annet nøkkelpersonell i budsjettprosessen er utført og planlagt.

Vi tar sikte på å komme langt i vurderingene av noen av hovedpunktene i budsjettprosessen før sommeren, slik at mest mulig av grunnlaget kan bli vurdert og eventuelt endret for budsjettprosessen fram mot 2025.

Bakgrunn

Jeg viser til vedtak i kommunestyret den 25. april i år, sak 41/24, med følgende utdrag:

"Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å vurdere hvordan budsjettprosessen må endres for at kommunestyret skal ha et realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringer og kunne vedta et realistisk budsjett."

I saksframstillingen til saken går det fram under Bakgrunn at:

«I følge økonomirapporten er det ventet et merforbruk for 2024 på 287 million kroner for året samlet, og et merforbruk for de to første månedene av året på 85 million kroner. For å unngå et betydelig underskudd ved slutten av året er det derfor påkrevd å gjennomføre ytterligere innsparinger snarest.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Et så stort avvik så tidlig på året gir grunn til å spørre om det opprinnelige budsjettvedtaket var realistisk slik kommuneloven krever. Ifølge kommuneloven skal årsbudsjettet være realistisk, og de store avvikene tyder på at så ikke er tilfellet. "Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige." (Kilde: Kommuneloven § 14-4.Økonomiplan og årsbudsjett.

En gjennomgang av bevilgningsregnskapet for Ålesund kommune de siste fire årene viser hvert år et merforbruk på omlag 300 million kroner, og det virker som årsaken er manglende realisme i tallgrunnlaget som budsjettvedtaket bygger på. Saken sendes videre til kommunestyret, da videre oppfølging ventes å få stor betydning for kommunen sin økonomi og prioriteringer.»

Oversikt fremdriftsplan

I møtet med kommunedirektør ble fremdriftsplanen gjennomgått, med innhold som skal være avklart og gjennomgått til de forskjellige milepælene.

AKTIVITET	PLANLAGT UTFØRT
Bestilling kommunestyret	25. april
Oppstartsmøte med kommunedirektør og økonomisjef	23. mai
Arbeid med rapport	Mai - september
Statusgjennomgang	Siste uke i juni
Høringsperiode	Oktober
Planlagt behandling av rapport i kommunestyret	Oktober-Desember

Dokumentene som gjennomgås er lagt inn i appendikset i notatet her.

Prosjektgruppe

NAVN	TITTEL
Martin Gjendem Mortensen	Daglig leder
Linn Gunhild Pettersen	Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor
Ola Godø Andersen	Forvaltningsrevisor
Ingrid Walstad Larsen	Fagansvarlig forvaltningsrevisjon, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Prosjektet er startet, og dersom det er viktige funn som kan være relevant for kontrollutvalget å være orientert om kan det orienteres mer utfyllende på en senere tidspunktet om det er ønskelig av kontrollutvalget.

Vennlig hilsen

Møre og Romsdal Revisjon SA

Martin Gjendem Mortensen
daglig leder

APPENDIKS

Aktuelle styringsdokument, -verktøy og andre metoder for å innhente og kartlegge budsjettprosessen(-e):

Dokumentanalyse

- Lederavtaler, CV, kompetanse, stillingsutlysninger (KDs oppdragsbrev)/Utviklingsavtaler/styringsdialog
- Budsjettskriv/-prosedyrer, (kommunenivå)
- Perioderapportering (mnd/kvartal/terial)
- Egne økonomiprosedyrer i sektorene (sektor-/enhetsnivå)
- Budsjettkonferanser
- Plan politisk budsjettprosess (behandling i møter)
- Administrativ møtestruktur (kommunalsjef)
- Økonomireglement
- Andre styringsdokumenter relatert til budsjettprosessen
- Politiske økonomirapporter
- Administrative økonomirapporter - Rundskriv

Intervju

- Kommunedirektør og/eller assisterende kommunedirektør (stab org.)
- Økonomisjef
- Budsjettmedarbeidere/controllers (økonomiavdeling)
- HR- sjef
- Innkjøpsjef
- Lønnsjef
- Kommunalsjef (for oppvekst og helse)
- Utvalg enhetsledere (oppvekst og helse)
- Utvalg avdelingsledere (oppvekst og helse)
- Spørreundersøkelse?
- Ordfører
- Opposisjonsleder
- Eventuelt utvalgsleder
- Hovedtillitsvalgte

Annen dokumentasjon

- Budsjett- og økonomiplaner
- Årsregnskap
- Årsberetninger/-rapport
- Økonomirapporteringer gjennom året
- Sammenstillinger fra økonomisystem
- Årshjul økonomiprosesser

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 31/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
03.09.2024

Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet sluttar seg til framlagte Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune. Planen vert sendt til kommunestyret med følgjande tilråding:

Kommunestyret vedtek Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune, slik den ligg føre med desse prioriteringane:

1. Personalforvaltning og sjukefråvær
2. Kommunale bustader, forvaltning og tildeling
3. Digitalisering, digitale flater og innbyggarkommunikasjon
4. Helseplattformen AS og Ålesund kommune
5. Attvin AS - sjølvkosttenester og bedrift

Kontrollutvalet får fullmakt til å gjere endringar i planen om risiko og vesentlegheit vert endra.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet skal utarbeide ein plan for forvaltningsrevisjon for inneverande fireårs periode. Planen skal vedtakast av kommunestyret.

Forslaget til plan er basert på rapporten frå risiko- og vesentleganalyse (ROV-rapport) som Møre og Romsdal Revisjon SA leverte 14. mai 2024, etter bestilling frå kontrollutvalet. Rapporten viser vurderingar av kor risikoen for feil og manglar er størst, og kor vesentleg dette kan seiast å være.

Vurdering:

Kontrollutvalet drøfta ROV-rapporten i sitt møte 6. juni og kom fram til kva områder utvalet ynskjer vert prioritert i Plan for forvaltningsrevisjon for 2024-2027.

Sekretariatet har med bakgrunn i kontrollutvalet si drøfting av ROV-rapporten og på oppdrag frå kontrollutvalet, laga eit forslag til plan. Planen ligg som eige vedlegg til saka her.

Midtveis i perioden bør kontrollutvalget vurdere om planen treng å reviderast.

Kontrollutvalet kan nytte ulike verktøy til sine kontrollhandlingar. Og utvalet bør til ei kvar tid gjere ei vurdering av kva kontrollhandling som er mest tenleg. For å ha eit slikt handlingsrom bør utvalet be kommunestyret om fullmakt til å fråvike dei vedtatte prioriteringar i planen, om risiko- og vesentlegheit vert endra eller om andre forhold tilseier det.

Heimelsgrunnlag:

- Kommuneleien § 23-3 Forvaltningsrevisjon

Vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune

Vedlegg til plan - Rapport risiko- og vesentlegvurdering 2024 forvaltningsrevisjon - Ålesund kommune

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune

Behandla i Ålesund kontrollutval 03.09.2024 sak PS xx/24

Vedtatt i Ålesund kommunestyre xx.xx.2024 sak K - xx/24

Innhald

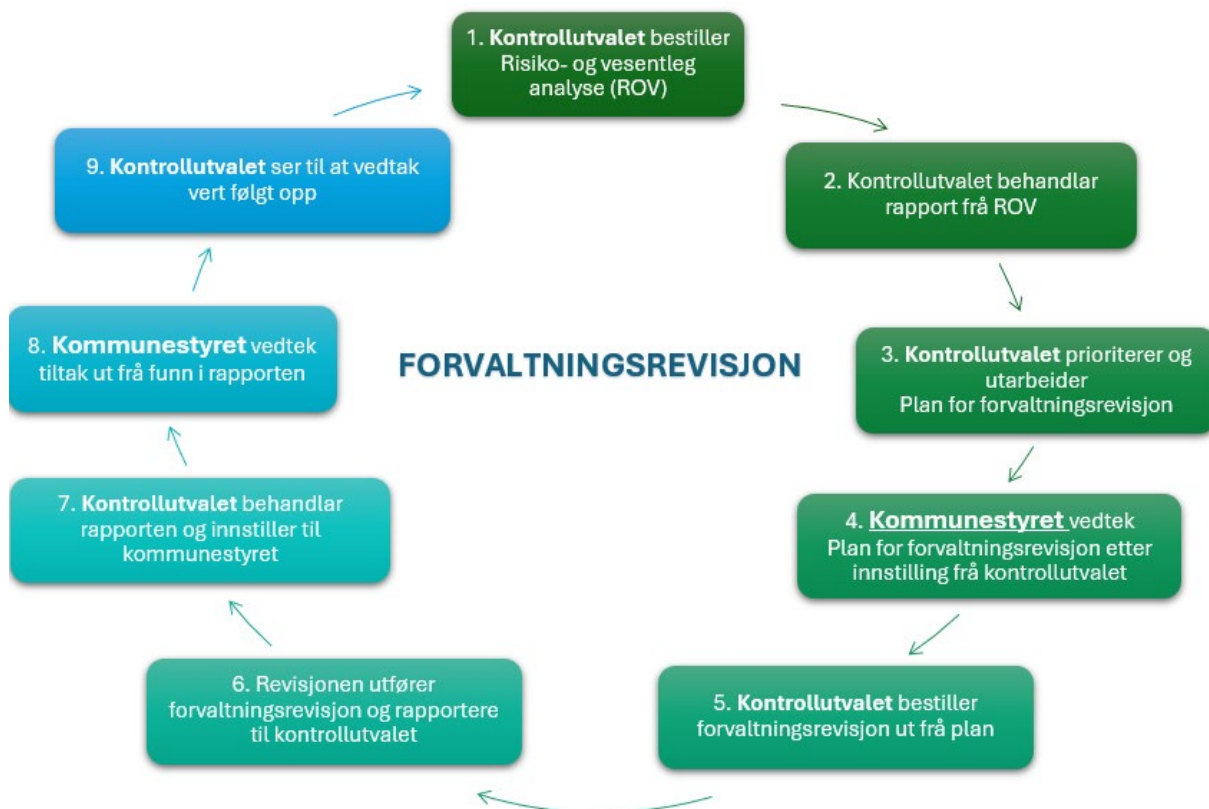
Innleiing	2
Kontrollutvalet sitt ansvar	3
Kommunestyret sitt ansvar	3
Forvaltningsrevisjon – kva er det?	4
Tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar	5
Prioritering av forvaltningsrevisjon	6
1. Personalforvaltning og sjukefråvær	6
2. Kommunale bustader, forvaltning og tildeling	6
3. Digitalisering, digitale flater og innbyggarkommunikasjon	6
4. Helseplattformen AS og Ålesund kommune	7
5. Attvin AS – sjølvkosttenester og bedrift	7

Innleiing

Ei av oppgåvene til kontrollutvalet er å lage ein plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon i perioden og legge den fram for kommunestyret til vedtak seinast innan utgangen av 2024.¹

For å utarbeide gode planar som får fram kva område som bør kontrollerast, skal det gjennomførast ei vurdering av kor risikoen for feil og manglar er størst, og kor vesentleg dette kan seiast å vere.

Møre og Romsdal Revisjon SA har på oppdrag frå kontrollutvalet gjennomført ei risiko- og vesentlegvurdering i Ålesund kommune. Ei slik vurdering av risiko for feil og manglar i den kommunale tenesteproduksjonen og i dei selskap der kommunen har eigarinteresser, er eit systematisk arbeid. Gjennomføringa av ein forvaltningsrevisjon bygger på dette arbeidet.

¹ [Kommuneloven § 23-3 Forvaltningsrevisjon](#)

Kontrollutvalet sitt ansvar

Kontrollutvalet si oppgåve er å bidra til at det skjer forbetningsarbeid, og læring etter feil og manglar, i den kommunale verksemda. Eit av verktøya kontrollutvalet har for å utføre denne oppgåva, er å gjennomføre forvaltningsrevisjonar.

Utvalet har ansvar for å sjå til at det vert utført forvaltningsrevisjonar i Ålesund kommune si eiga verksemd samt i selskap som Ålesund kommune har eigarinteresser i. Det er Møre og Romsdal Revisjon SA som utfører forvaltningsrevisjonane på bestilling og i dialog med kontrollutvalet.

Kontrollutvalet vel ut prosjekt og områder for forvaltningsrevisjonane basert på vurderingar av risiko- og vesentlegheit. Prosjekta vert prioritert og sett inn i ein plan som kontrollutvalet sender til kommunestyret for vedtak.

Når kontrollutvalet prioriterer prosjekta så er det nyttig å sjå på kva område det er knytt risiko til, og vurdere kor vesentlege dei er. Vesentlegvurderinga kan gjerast ut frå til dømes:

- Brukarperspektiv
- Politisk perspektiv
- Samfunnsperspektiv
- Økonomisk perspektiv
- Medarbeidarane sitt perspektiv
- Omdømmeperspektiv

Risikobiletet i kommunen vil vanlegvis endre seg over tid, og andre forhold kan oppstå som gjer at biletet vert endra. Dette kan føre til at det blir nødvendig å rullere planen undervegs, og gjere ei vurdering av om prioriteringa i planen bør endrast. Kontrollutvalet må få dette ansvaret delegert frå kommunestyret.

Kontrollutvalet skal rapportere på forvaltningsrevisjonar til kommunestyret og utvalet skal sjå til at dei vedtak som kommunestyret gjer i tilknytning til rapportane vert følgt opp. Det er naturleg at kontrollutvalet rapporterer til kommunestyret når forvaltningsrevisjonsrapporten ligg føre.

Kommunestyret sitt ansvar

Kommunestyret har det øvste ansvaret for kontrollarbeidet i kommunen, og har valt eit kontrollutval til å utføre den løpande kontrollen på sine vegne.

Forvaltningsrevisjon er ein sentral del av kommunestyret sin eigenkontroll. Derfor er det viktig at kommunestyret nyttar planen som eit reiskap for å utøve ein mest mogeleg målretta og effektiv kontrollfunksjon.

Kommunestyret vedtek innhald og omfang i Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 på bakgrunn av kontrollutvalet si innstilling. Det vil vere nyttig for kommunestyret å gjere seg

kjent med korleis risiko- og vesentlegvurderinga er gjennomført som er grunngevinga for dei prioriteringane som kontrollutvalet gjer.

Dert er viktig at kontrollutvalet får mynde frå kommunestyret til å rullere planen og endre prioritering om utvalet finn det nødvendig ut frå at risiko- og vesentlegvurdering vert endra. Kommunestyret kan når som helst be kontrollutvalet om å utføre andre kontrollhandlingar enn det som er prioritert i planen.

Det er kommunestyret sitt ansvar å sørge for at kontrollutvalet har dei ressursane som er nødvendige for å gjennomføre dei prioriteringar som vert vedtekne og eventuelt andre kontrollhandlingar som kommunestyret måtte be utvalet om å utføre i tillegg til det som ligg i planen.²

Kontrollutvalet rapporterer resultatet av forvaltningsrevisjonen til kommunestyret når revisjonen har levert sin rapport til utvalet. Det er kommunestyret som fattar vedtak om eventuelle tiltak på bakgrunn av funn i rapporten, etter tilråding frå kontrollutvalet.

Forvaltningsrevisjon – kva er det?

Forvaltningsrevisjon er eit verktøy som kontrollutvalet, på vegne av kommunestyret, skal nytte for å sikre at kommunen på best mogleg måte tek omsyn til innbyggjarane sine behov og rettar.³ Litt forenkla sagt så ynskjer vi gjennom ein forvaltningsrevisjon å få svar på to spørsmål:

- Gjer kommunen dei rette tinga?
- Gjer kommunen tinga rett?

Forvaltningsrevisjon kan gjennomførast innan alle kommunale tenesteområde og selskap⁴ som kommunen eig. T.d. kommunale oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid⁵, interkommunale selskap, heileigde aksjeselskap.

Forvaltningsrevisjon er ein systematisk gjennomgang og vurdering av økonomi, produktivitet, regeletterleving, oppnådd resultat og verknader ut frå kommunestyret sine vedtak. Ein forvaltningsrevisjon kan gjennomførast ut frå fleire innfallsvinklar eller perspektiv, og gjerne ein kombinasjon. Ulike tilnærmingar kan vere:⁶

- Vedtaksoppfølging
- Effektivitet og måloppnåing
- Regeletterleving
- Om styringsverktøya er føremålstenlege
- Sakshandsaminga i administrasjonen

² [Kommunal- og distriktsdepartementet 2022 Kontrollutvalsboka kap. 2](#)

³ [Kommuneloven § 23-2 Kontrollutvalgets ansvar](#)

⁴ [Kommuneloven § 23-6 Innsyn i selskap](#)

⁵ [Kommuneloven § 20 Vertskommune](#)

⁶ [Kommunal- og distriktsdepartementet 2022 Kontrollutvalsboka kap. 6](#)

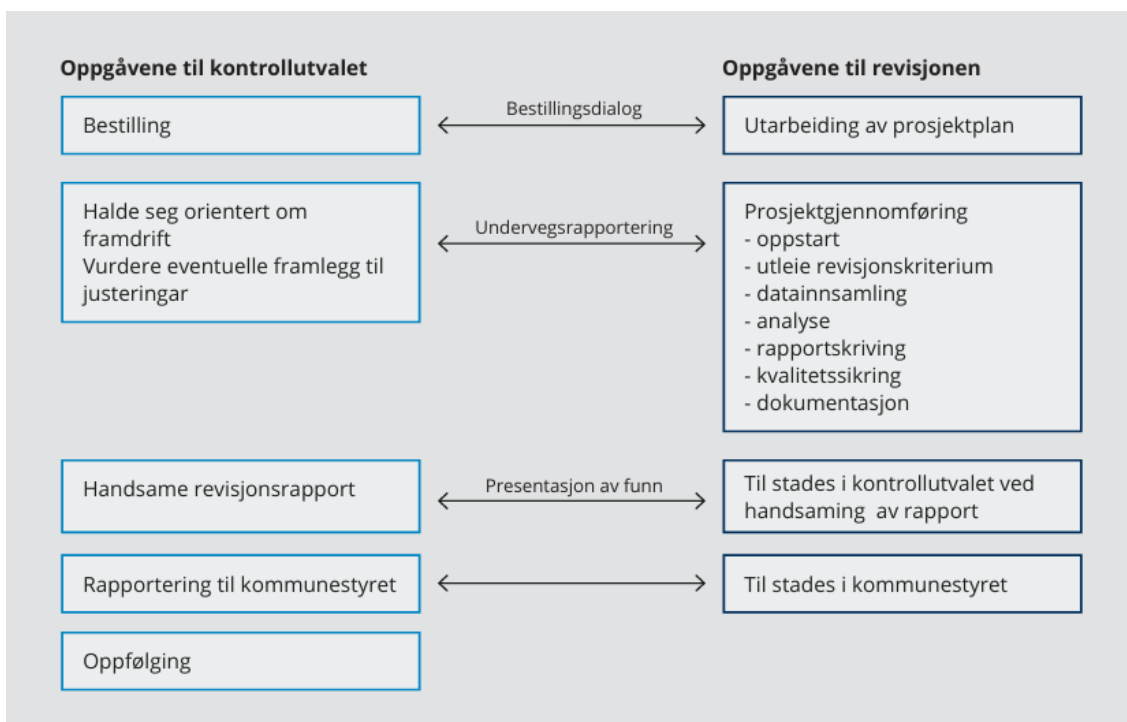
- Resultat av tenesteproduksjonen i kommunen

Det er revisor som utfører forvaltningsrevisjonane på bestilling frå kontrollutvalet, men kontrollutvalet har ei sentral rolle gjennom heile prosessen.

Kontrollutvalssekretariatet er kontrollutvalet sin rådgivar og skal hjelpe kontrollutvalet i å vurdere om revisjonsrapporten svarer på problemstillingane og bestillinga som vart gjort. Det er sekretariatet som har den løpande dialogen med revisor mellom møta.

Revisor er ansvarleg for at revisjonen vert gjennomført i samsvar med regelverk og god kommunal revisjonsskikk, og rapporterer resultatet av revisjonen til kontrollutvalet.⁷

Figuren under viser kontrollutvalet og revisjonen sine respektive oppgåver i ein forvaltningsrevisjon:⁸

Tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar

- 2023: Psykisk helse barn og unge
- 2022: Kvalitet i heimetenesta
- 2021: Sjølvkost innan teknisk sektor
- 2020: Investeringsprosjekt innan vatn og avløp Ålesund
- 2019: Gjennomgang av rutinar innan barnevern Ålesund
- 2019: ÅRIM

⁷ [Kommuneloven § 24-2 Revisors ansvar og myndighet](#)

⁸ [Kommunal- og distriktsdepartementet 2022 Kontrollutvalsboka kap. 6](#)

Prioritering av forvaltningsrevisjon

Her vert det sett opp områder i prioritert rekkefølge.

Nærare konkretisering av tema og vurdering av kva problemstillingar som skal brukast, vert gjort av kontrollutvalet i ei eiga sak når det einskilde forvaltningsrevisjonsoppdraget vert bestilt.

1. Personalforvaltning og sjukefråvær

Grunnlaget for val av området finn ein i risiko- og vesentlegvurderinga knytt til fleire av tenesteområda. Rekrutteringsutfordringar, personalforvaltning, turnover, sjukefråvær er tema som går igjen i mellom anna oppvekst, helse og omsorg, barnevern.

Aktuelle tema/områder kan vere:

- Arbeidsmiljø i omstillingsprosessar
- Nærvær/fråværsarbeid (sjukefråvær)
- Rekrutterings- og kompetanseutviklingsprosessar, personalforvaltning
- Omstilling, innovasjon, tenestevriding og samarbeid med interne/eksterne aktørar

2. Kommunale bustader, forvaltning og tildeling

Grunnlaget for val av området finn ein i risiko- og vesentlegvurderinga primært omtalt på sidene 46 -53 i rapporten, og sidene 57-58. Bustadsosialt arbeid er ein viktig del av kommunen sitt arbeid med å nedkjempe fattigdom.

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjonen innan dette området kan vere:

- Samhandling ved tildeling, forvaltning, drift og vedlikehald av kommunale bustader
- Samhandling ved tildeling, forvaltning, drift og vedlikehald av spesialbustader

3. Digitalisering, digitale flater og innbyggarkommunikasjon

Grunnlaget for val av området finn ein i risiko- og vesentlegvurderinga fleire stader i rapporten. Under openheit og innsyn sidene 23-24, teknologi og innovasjon sidene 30-32, og sidene 34-35 om tenesteyting og myndigheitsutøving.

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjonen innan dette området kan vere:

- Medverknad og involvering for innbyggjarar som ikkje nyttar digitale flater
- Omstilling og digitalisering av kommunale tenester

- Openheit og innsyn, kommunen i møte med publikum
- Språk og kommunikasjon av forvaltninga si utøving av mynde

4. Helseplattformen AS og Ålesund kommune

Grunnlaget for val av dette området på bakgrunn av risiko- og vesentlegheit, er at det er eit stort IT-prosjekt som vert tatt i bruk i heile helse-regionen vår. Ålesund kommune vart tidleg implementert. Ein forvaltningsrevisjon av Ålesund kommune sine erfaringar med Helseplattformen bør kome seint i perioden.

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon av Ålesund kommune og Helseplattformen kan vere:

- Ressursbruk og omstilling, implementering og erfaring med bruk over tid
- Samhandling med andre, som spesialisthelsetenesta, fastlegane m.m.
- Brukarerfaringar og medverknad, «ein pasient - ein journal»
- Effektivitetsgevinst og økonomi

5. Attvin AS – sjølvkosttenester og bedrift

Grunnlaget for val av dette området på bakgrunn av risiko- og vesentlegheit, er at selskapet er nyetablert, det forvaltar store verdier gjennom sjølvkost, og leverer tenester tett på innbyggjarane. At selskapet er nyetablert tilseier at ein forvaltningsrevisjon bør kome seint i perioden.

Dette er eit interkommunalt selskap og til denne forvaltningsrevisjonen kan ein vurdere om andre eigarkommunane vil vere med, dersom det er andre eigarkommunar som ynskjer å prioritere ressursar til det i denne perioden.

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon innan Attvin AS kan vere:

- Sjølvkostområdet kontra forretningsdrift
- Måloppnåing innan berekraftområdet
- Attvinning og resirkulering

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 32/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
03.09.2024

Budsjettramme for kontrollarbeidet 2025 Ålesund kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Ålesund kontrollutval sitt samla budsjettframlegg for kontrollarbeidet 2025 i Ålesund kommune er kr 5 810 000 fordelt slik:

- Kontrollutvalet sitt arbeid kr 475 000
- Sekretariatstenester (eigardel) kr 1 535 000
- Rekneskapsrevisjon kr 2 400 000
- Forvaltningsrevisjon kr 1 400 000

Kontrollutvalet føreset at utvalet vert gjort kjent med vedtatt budsjettramme for kontrollarbeidet, når kommunestyret har vedteke det samla årsbudsjettet 2025 for Ålesund kommune og dei tre kommunale føretaka.(KF)

Bakgrunn:

Kontrollutvalet skal utarbeide eit framlegg til budsjett for kontrollarbeidet.

I uttrykket kontrollarbeid inngår utgifter til:

- kontrollutvalet sitt arbeid
- sekretariatstenesta for kontrollutvalet
- alle revisjonstenester som er lovpålagte eller vert bestilt av kontrollutvalet på vegne av kommunestyret

Kontrollutvalet sitt budsjettframlegg for kontrollarbeidet skal uendra følgje budsjettsaka frå behandling i formannskapet til vedtak i kommunestyret. Kommunelova er tydeleg på at det skal kome klart fram for kommunestyret kva kontrollutvalet har foreslått. Denne prosessen sikrar at kontrollutvalet si uavhengigheit vert oppretthalden, og at utvalet sitt budsjettframlegg ikkje vert endra eller påverka av kommunedirektør eller formannskap.

Ålesund kommune er medeigar i Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS (SKS IKS) og kommunestyret har valt dette selskapet som sekretariat for kontrollutvalet. Det er representantskapet for SKS IKS som vedtek eigarskapsdelen for kvar enkelt eigarkommune.

Kommunestyret har valt eigenrevisjon som revisjonsordning og Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) som revisor. Dei tre kommunale føretaka (KF) nyttar same revisjonsselskap. MRR fakturerer utførte revisjonshandlingar ut frå medgått tid, og med fastsette timesatsar som revisjonsselskapet sitt årsmøte vedtek. Ålesund kommune er medlem i samvirkeføretaket.

Revisjonstenestene omfattar rekneskapsrevisjon og andre kontrollhandlingar som er fastsett i lov eller med heimel i lov. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjonar og eigarskapskontroll i samsvar med den planen kommunestyret har vedteke. Utvalet kan også bestille andre kontrollhandlingar for å utføre kontrollansvaret på vegner av kommunestyret, samt når kommunestyret ber kontrollutvalet om ei ekstra kontrollhandling.

Vurdering:

Revisjonstenester

Sekretariatet har motteke eit budsjettgrunnlag frå MRR, på dei tenestene som revisjonen skal levere. Dette byggjer på erfaringstal frå tidlegare år og på bakgrunn av årsmøtet sine vedtekne satsar for selskapet

Når det gjeld rekneskapsrevisjon så vert tidsbruken påverka av kor godt kvalitetssikra årsrekneskapsrapporten er frå både kommunen og dei kommunale føretaka si side, når dei vert levert til fristen 22. februar. Og kor godt kommunen/føretaket følgjer opp dei innspel revisor gjev gjennom revisjonsarbeidet. Det same gjeld den lovpålagte årsmeldinga (årsberetninga) som skal leverast innan 30. mars.

Forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll utfører revisor på bestilling frå kontrollutvalet. Bestillingane skal vere i samsvar med Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for eigarskapskontroll. Desse planane skal vedtakast av kommunestyret seinast innan utgangen av 2024.

MRR har oppgitt ei samla budsjetttramme på kr 3 800 000 for Ålesund kommune og dei tre kommunale føretaka, og dette vert lagt til grunn i budsjettframlegget.

Sekretariatsteneste

Ålesund kommunestyre nyttar SKS IKS som sekretariat for kontrollutvalet. Det er representantskapet (eigarmøtet) i SKS IKS som fastset eigardelane. Dette vert gjort på eigarmøtet i oktober. Den eigardelen som vert lagt til grunn i dette budsjettframlegget, er dagleg leiar sitt framlegg til styret. Om eigarmøtet vedtek ein annan eigarskapsdel, vil sekretariatet gjere kommunedirektøren særskilt merksam på dette. Då kan vedtaket frå eigarmøtet leggest ved kontrollutvalet sitt budsjettframlegg og følgje den politiske handsaminga som før omtalt.

Eigardelen i SKS IKS for Ålesund kommune 2025 er sett til kr 1 535 000.

Kontrollutvalet sitt arbeid:

Godtgjersle:

Talet møter byggjer på erfaringar frå tidlegare år. Sekretariatet rår utvalet til å planlegge sju møter i 2025. Uventa hendingar som kontrollutvalet må handtere i ekstra møter er det då ikkje tatt høgde for i budsjettframlegget.

Satsane for møtegodtgjersle er heimla i Ålesund kommune sitt reglement for folkevalde sine arbeidsvilkår med tilhøyrande forskrift. Det er tatt med eventuelle frikjøp og arbeidsgivaravgift.

For sju møter i 2025 vert godtgjersla budsjettert til kr 375 000.

Kompetanse og kurs:

Kvaliteten på kontrollarbeidet vert påverka av om kontrollutvalet får høve til å halde seg oppdatert på det som rører seg nasjonalt i kontrollfaget. Det å delta i samlingar med andre kontrollutval lokalt og nasjonalt, er særst nyttig med tanke på kompetansebygging og erfaringsutveksling.

Kontrollutvalet får tilgang til nasjonale faglege ressursar gjennom dei to kompetanseorganisasjonane for kontroll og tilsynsarbeid; NKRF-kontroll og revisjon og FKT - Forum for kontroll og tilsyn.

Budsjettframlegget kompetanse og kurs vert sett til kr 80 000.

Samla budsjett for kontrollutvalet sitt arbeid (godtgjersle og andre utgifter) vert sett til kr 455 000.

Oppsummering:

Kontrollutvalet sitt arbeid		kr 475 000
<i>Godtgjersle folkevalgte (inkl. arb.avg.)</i>	<i>kr 375 000</i>	
<i>Kompetanse og kurs</i>	<i>kr 100 000</i>	
Sekretariatstenester (eigardel SKS IKS)		kr 1 535 000
Møre og Romsdal Revisjon SA		kr 3 800 000
<i>Rekneskapsrevisjon etter § 24</i>	<i>kr 2 400 000</i>	
<i>Forvaltningsrevisjon, eigarskapskontroll §§ 23-4 og 23-5</i>	<i>kr 1 400 000</i>	
Total budsjetttramme for kontrollarbeidet 2025		kr 5 810 000

Kontrollutvalet sitt budsjettframlegg 2025 for kontrollarbeidet i Ålesund kommune er på kr 5 810 000.

Lovheimlar:

Forskrift om kontrollutval og revisjon § 2

Kommunelova § 14-3 tredje ledd

Kommunelova § 23

Kommunelova § 24

Kommunal og distriktsdepartementet sin rettleiar Kontrollutvalsboka

Ålesund kommunestyre sak 024 og 026/23

Lov om interkommunale selskap

Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS sin selskapsavtale

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 33/24	Ålesund kontrollutval	03.09.2024

Meldingar

Underliggende saker

- 12/24 Revisor si erklæring om uavhengigheit 2024
- 13/24 Kontrollutvalet si påsjå-rolle ovanfor revisjonen
- 14/24 Attvin AS - protokoll frå generalforsamling 07.06.2024
- 15/24 Innkalling ekstraordinært representantskapsmøte 29.08.2024 IKA MR

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldingane til vitande.

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 12/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
03.09.2024

Revisor si erklæring om uavhengigheit 2024 Ålesund kommune og kommunale føretak Ålesund KF

Til Kontrollutvalget i Ålesund kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Ålesund kommune

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Møre og Romsdal Revisjon SA har et kvalitetsstyringssystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring i revisjonsforetak (ISQM 1). Som en del av vår kvalitetsstyring vurderer vi risikoen for manglende etterlevelse av uavhengighetsreglene og andre relevante etiske krav. Risikovurderingen er grunnlag for utforming av retningslinjer og rutiner for å håndtere slike risikoer. Som en del av kvalitetsstyringssystemet innhenter vi årlig en dokumentert bekreftelse på etterlevelse av uavhengighetskrav fra alle ansatte og annet personale.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Denne bekreftelsen gjelder Ålesund kommune, Ålesund kommunale eigedom KF, Ålesund Brannvesen KF og Møre og Romsdal 110 sentral KF.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke [andre] stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Møre og Romsdal Revisjon SA utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Møre og Romsdal Revisjon SA utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	<p>Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Ålesund Kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Ålesund Kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Ålesund Kommune.

Ålesund, 15. august 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA

Linn Gunhild Pettersen
oppdragsansvarlig revisor

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 13/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
03.09.2024

Kontrollutvalet si påsjå-rolle ovanfor revisjonen Ålesund kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet har gjort seg kjent med openheitserklæringa til Møre og Romsdal Revisjon SA.

Som ein del av kontrollutvalet sitt påsjåaransvar vert openheitserklæringa tatt til vitande.

Bakgrunn:

Møre og Romsdal Revisjon SA har lagt fram si openheitserklæring for samvirkeføretaket sitt årsmøte 2023. Kontrollutvalet bør gjere seg kjent med openheitserklæringa, då dette er nyttig dokumentasjon i kontrollutvalet sitt arbeid med påsjå-rolla.

Vedlagt ligg og Forum for kontroll sin rettleiar om kontrollutvalet si påsjå-rolle slik at kontrollutvalet kan gjere seg kjent med denne.

Vedlegg

Openheitsrapport 2024 - Møre og Romsdal Revisjon SA
Rettleiar for påsjåar-ansvaret FKT

ÅPENHETSRAPPORT

- Innsyn i vår kvalitetssikring
Møre og Romsdal Revisjon SA

FORORD

Vi i Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) ønsker å være den **foretrukne** leverandøren av kommunale og fylkeskommunale revisjonstjenester i Nordmøre, Romsdal og nordre Sunnmøre. Dette vil vi oppnå gjennom våre kjennetegn som består av akronymet **EKTE**.

Hvis vår adferd både internt og eksternt kjennetegnes ved at vi er

- Engasjert
- Kvalitetsbevisst
- Troverdige og
- Endringsvillig

så tror vi at vi bidrar til samfunnsrollen som revisor og at vi er med på å bygge tillit i kommunal sektor.

Våre kjennetegn gjenspeiles i vår perspektivtenkning både med tanke på strategi, handlingsplaner og bærekraftsmål. Vårt mål er at dette i sum skal lede frem til at innbyggerne som bor i vårt revisjonsdistrikt skal få bedre tillit til kommunene sine.

Vi er ikke underlagt rapporteringskravene i revisorloven og har derfor ikke plikt til å utarbeide en åpenhetsrapport. NRKF (Kontroll og revisjon i kommunene) anbefaler likevel sine medlemmer å utarbeide en slik rapportering så langt kravene i revisorloven passer.

Vi håper at denne rapporten vil bidra til godt innsyn i vår virksomhet og kan bidra til tillit til gjennomføringen og kvaliteten av regnskaps- og forvaltningsrevisjon av kommunene og fylkeskommunen. Denne rapporten er tilgjengelig på www.mrrevisjon.no

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

VÅRE PERSPEKTIVER OG KJENNETEGN

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ETISKE RETNINGSLINJER OG VARSLINGSSYSTEM

- Revisorloven sier at revisor er **allmennhetens tillitsperson** ved utøvelse av revisjon. Videre sier loven at revisor skal utøve sine virksomhet med **integritet, objektivitet og aktsomhet**.
- MRR er ikke underlagt revisorloven sine bestemmelser, men mange av våre ansatte har mottatt sine titler fra Finanstilsynet som statsautorisert revisor. Titlene er hjemlet i revisorloven.
- MRR og ansatte er gjennom medlemskapet i NKRF (Kontroll og revisjon i kommunene) underlag deres etiske regelverk, i tillegg er ansatte som er privatmedlemmer i Den norske Revisorforening og Regnskap Norge også underlagt deres etiske regelverk
- MRR har etablert egnet regelverk og rutiner for varslings.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

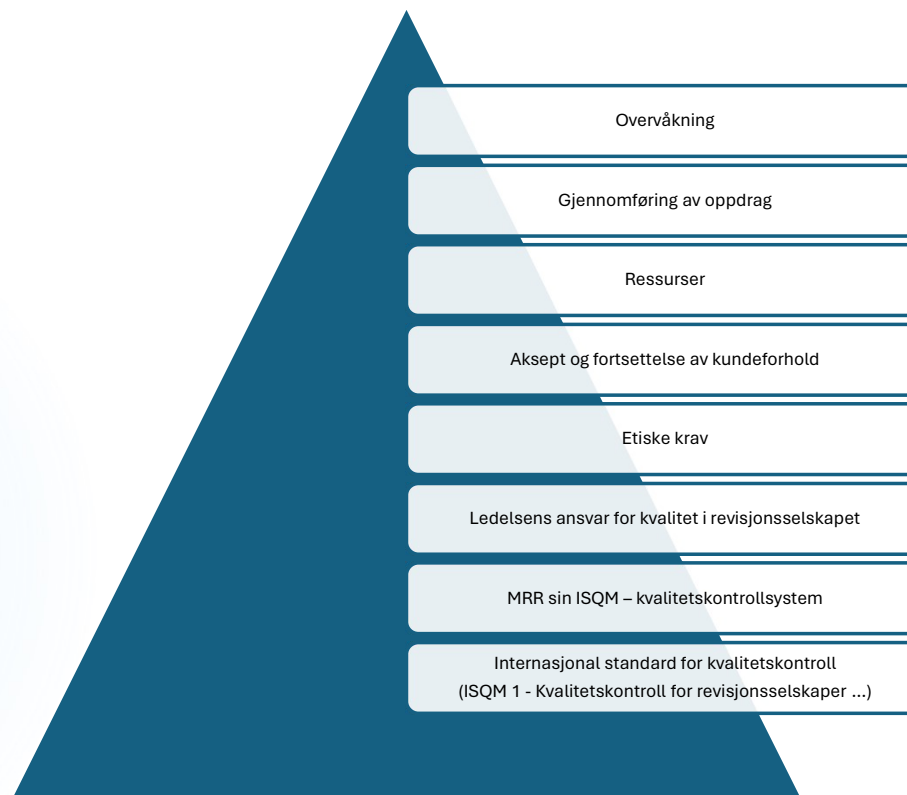

INTERNKONTROLL OG KVALITETSSYSTEM

- Vi ønsker å forstå våre kunders behov og tilføre verdi gjennom deling av kunnskap innenfor det som er vår kjernekompetanse som er styring og kontroll, samt våre kjennetegn som **EKTE**.
- Våre retningslinjer og rutiner for internkontroll og kvalitetsstyring er nedfelt i vår ISQM som bygger på den internasjonale revisjonsstandarden for kvalitetskontroll i revisjonsfirmaer
- Internkontroll og kvalitetsstyring i ISQM ble iverksatt fra 15. desember 2022, og avløste tidligere kvalitetssystem ISQC.
- Etter nye krav for ISQM er det gjennomført årlig prosess med risikovurderinger for å styrke gjennomføringen av målene.

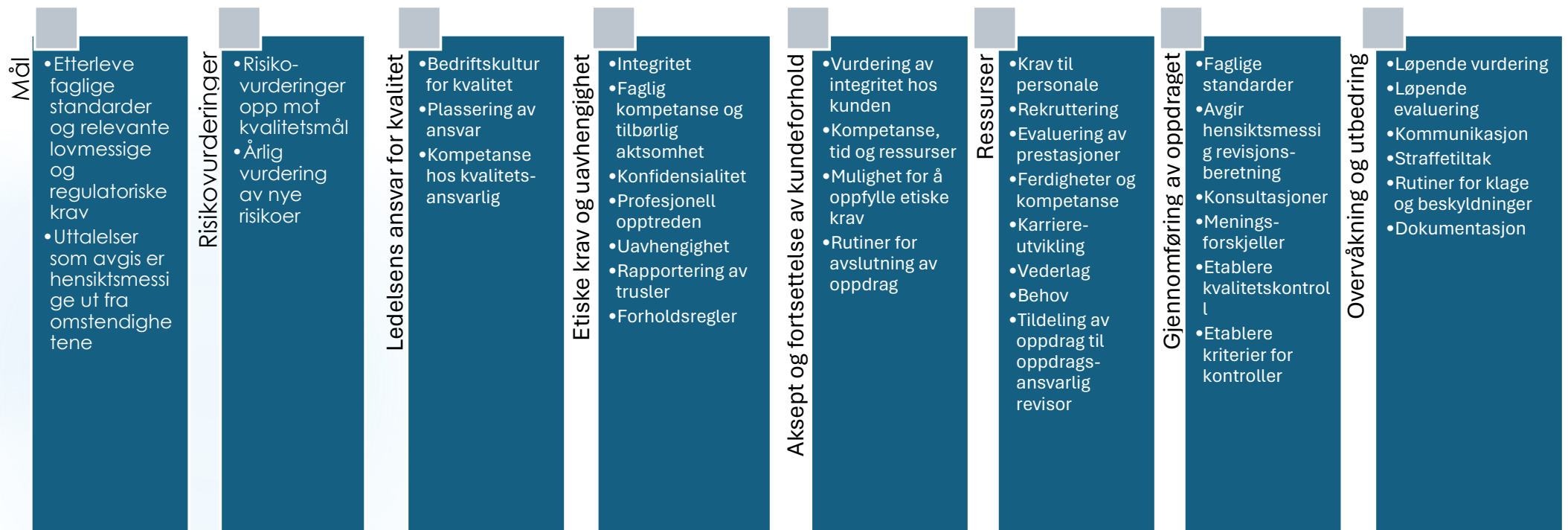
INTERNKONTROLL OG KVALITETSSYSTEM FORTS.

6

ELEMENTENE I VÅRT KVALITETS- KONTROLLSYSTEM

7

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

UAVHENGIGHET

- Vi sikrer uavhengighet på alle oppdrag.
- For alle kommuner/fylkeskommuner fyller oppdragsansvarlig revisor ut uavhengighetserklæring som oversendes til kontrollutvalg
  - Årlig for regnskapsrevisjon, alle medarbeidere fyller ut erklæring til oppdragsansvarlig revisor
  - Per rapport for forvaltningsrevisjon
- Uavhengighet på alle oppdrag for regnskapsrevisjon gjennomgås årlig og dokumenteres i vårt revisjonsverktøy, Descartes, som en obligatorisk handling.
- Ved trusler mot uavhengigheten iverksettes tiltak. Løpende og årlig vurderes flere mulige trusler mot uavhengigheten. Vi har iverksatt tiltak i alle tilfellene hvor det ble ansett nødvendig.
- Rotasjon av oppdragsansvarlige revisorer. Om oppdragsansvarlig regnskapsrevisor har arbeidet med samme kommune over mange år, vurderes rotasjon for å redusere fortrolighetstrusselen.

INTERN KVALITETSSIKRING

- Vi etterstreber at alle store oppdrag skal revideres av et team, dette innebærer at det er mer enn én person involvert i vurderinger, begrunnelser og dokumentasjon dette gjelder både forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon.
  - Arbeidspapir innenfor regnskapsrevisjon utarbeidet av medarbeidere skal alltid gjennomgås av team manager og/eller oppdragsansvarlig. Oppdragsansvarlig gjennomgår alle arbeidspapirer utarbeidet av team manager. All gjennomgang blir gjort i vårt revisjonsverktøy, Descartes med elektronisk signering og kontrollspor.
  - Unntak for de minste stiftelsene o.l. som i noen grad blir revidert direkte av oppdragsansvarlig revisor.
  - Fagansvarlig/oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor kontrollerer alltid sluttrapport mot sjekklister for å dokumentere etterlevelse av RSK 001.
- Ev. uenighet på teamet med tanke på vurderinger og konklusjoner blir dokumentert i revisjonsverktøyet vårt, Descartes. Det er oppdragsansvarlig som har den avgjørende myndighet, men fagansvarlig for henholdsvis regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon blir konsultert ved behov.
- Oppdragsansvarlige revisorer både innenfor regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon har jevnlig møter for diskusjon av problemstillinger og komme frem til konsekvent håndtering av utfordringer. Møtene er hovedverktøyet for å utvikle et felles revisorskjønn slik at alle kunder blir håndtert likt.

INTERN KVALITETSKONTROLL

- Vi har en målsetting om at alle oppdragsansvarlig regnskapsrevisorer gjennomgår årlig intern kvalitetskontroll.
- Kontrollen innebærer at en annen oppdragsansvarlig går igjennom sjekklister for kvalitetskontroll for kommunal sektor for å se om vurderinger er tilfredsstillende dokumentert og konklusjoner er tatt på tilstrekkelig grunnlag, samt at alle obligatoriske handlinger er gjennomført.
- Funnene i kontrollen blir gjennomgått med den oppdragsansvarlige revisoren som er kontrollert, men også i plenum med alle oppdragsansvarlige revisorer for å få en felles diskusjon av grensedragninger og utarbeidelse av felles skjønn.
- Tidligere interne kvalitetskontroller har vist forbedringsområder. Dette tas med i det systematiske forbedringsarbeidet.

SYSTEMATISK FORBEDRINGSARBEID

- Vi har stort fokus på løpende og systematisk forbedringsarbeid, jf. to av våre kjennetegn «kvalitetsbevisst» og «endringsvillig».
- Ved oppstarten av hvert revisjonsår, vanligvis i slutten av august, har vi en 2 dagers intern workshop hvor fokus på kvalitetsforbedring for kommende år fastsettes for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Mål som settes blir gjennomført det kommende revisjonsåret på alle oppdrag og blir dermed målestokken for våre interne kvalitetsgjennomganger etter at oppdragene er ferdigstilt.
- Forpliktelsen på samlingen er gjenstand for løpende måling gjennom møtene mellom oppdragsansvarlige.

EKSTERN KVALITETSKONTROLL

Vi er underlagt obligatorisk kvalitetskontroll av NKRF (Kontroll og revisjon i kommunene). Formålet med kontrollen er å sikre at medlemsbedriftene etterlever regelverk og holder en høy faglig standard.

- Kvalitetskontroll for 2023:
  - Regnskapsrevisjon – Godkjent
  - Forvaltningsrevisjon – Godkjent
  - Eierskapskontroll – Godkjent
- Kvalitetskontroll for 2019:
  - Regnskapsrevisjon – Godkjent
  - Forvaltningsrevisjon – Godkjent
- Kvalitetskontroll for 2017:
  - Forvaltningsrevisjon – Godkjent

VÅRE MEDLEMMER

- Aukra kommune
- Aure kommune
- Averøy kommune
- Fjord kommune
- Giske kommune
- Gjemnes kommune
- Haram kommune
- Hustadvika kommune
- Kristiansund kommune
- Molde kommune
- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Rauma kommune
- Rindal kommune
- Smøla kommune
- Stranda kommune
- Sula kommune
- Sunndal kommune
- Surnadal kommune
- Sykkylven kommune
- Tingvoll kommune
- Vestnes kommune
- Ålesund kommune

VÅRE OPPDRAGSGIVERE

- Medlemskommuner på Nordmøre, i Romsdal og på Nordre Sunnmøre
- Møre og Romsdal Fylkeskommune (medlem)
- Kommunale foretak
- Interkommunale selskaper
- Stiftelser og legater
- Kirkelige fellesråd
- Sokneråd/menighetsråd
- Ulike former for kommunesamarbeid
- Mottakere av særattestasjoner

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

LEVERANSER

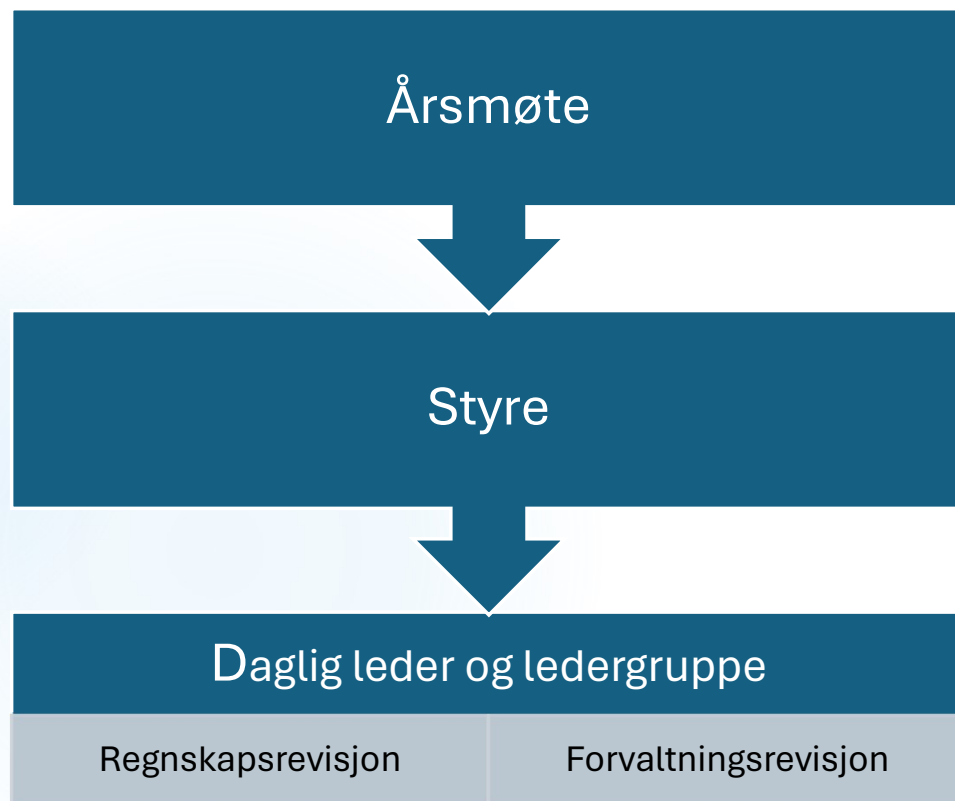
- MRR leverer
  - Regnskapsrevisjon: 21 kommuner, Møre og Romsdal fylkeskommune, KF, IKS, stiftelser, legater, kirkelige fellesråd, sokneråd/meningshetsråd m.m.
  - Forvaltningsrevisjoner til kommuner og fylkeskommunen
  - Eierskapskontroller til kommuner og fylkeskommunen
  - Risiko og vesentlighetsanalyser til kommuner og fylkeskommunen
  - Selskapskontroller og selskapsgjennomganger
  - Attestasjoner
  - Internkontroll: kartlegging og testing
  - Andre undersøkelser og rådgivning

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ORGANISERING

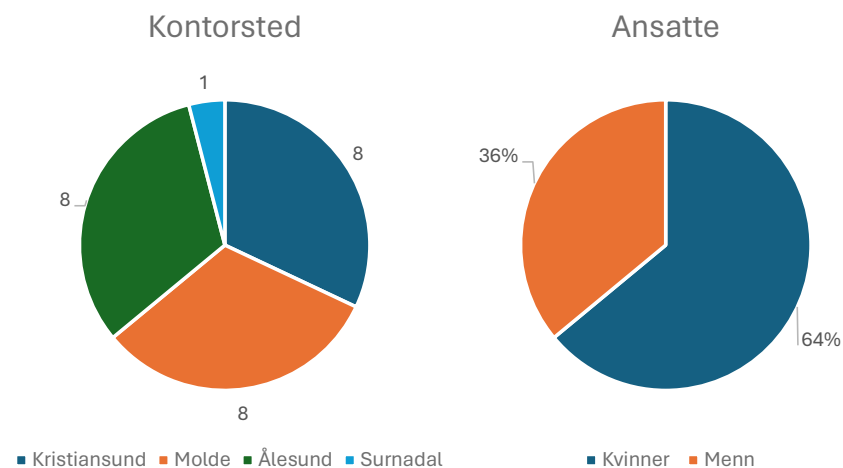
- Selskapets øverste organ er årsmøte, hvor alle eierne deltar med ett medlem hver. Den enkeltes stemme vektet etter fjorårets omsetning med samvirkeforetaket.
- Årsmøte velger fast møteleder for valgperioden. Styret innkaller til årsmøte. Styrets leder og daglig leder har møteplikt og talerett i representantskapet.
- Styret består av 5 medlemmer med vararepresentanter. 4 medlemmer med vara velges av årsmøtet og 1 medlem med vara velges av de ansatte. Daglig leder har møteplikt og talerett i styret.
- Daglig leder er leder for hele virksomheten. Ledergruppen består av daglig leder, nestleder, fagansvarlig forvaltningsrevisjon og fagansvarlige regnskapsrevisjon. Nestleder er vakant fra primo 2024. Alle oppdrag i virksomheten ledes av en oppdragsansvarlig revisor.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

VIRKSOMHETEN I 2023

- Selskapet ble etablert med drift fra 01.01.2020
- Hovedkontor i Kristiansund og avdelingskontor i Molde og Ålesund. En ansatt har sitt kontorsted i Surnadal.
- Vi har 25 høyt utdannede ansatte
  - 15 regnskapsrevisorer og 8 forvaltningsrevisorer
  - Det er ønskelig med en lik kjønnsbalanse over tid.
  - Det er et uttalt mål at de tre bykontorene skal ha tilnærmet likt antall ansatte over tid.

ØKONOMI

Nøkkeltall

- Omsetning for 2023 utgjør MNOK 26,8
- Årsresultat 2023 er MNOK -1,3
- Budsjettert omsetning for 2024 utgjør MNOK 28,4
- Selskapet har ikke som mål å gå med overskudd, men drives etter selvkostprinsippet
- Selskapet har ingen godtgjørelse til sine eiere

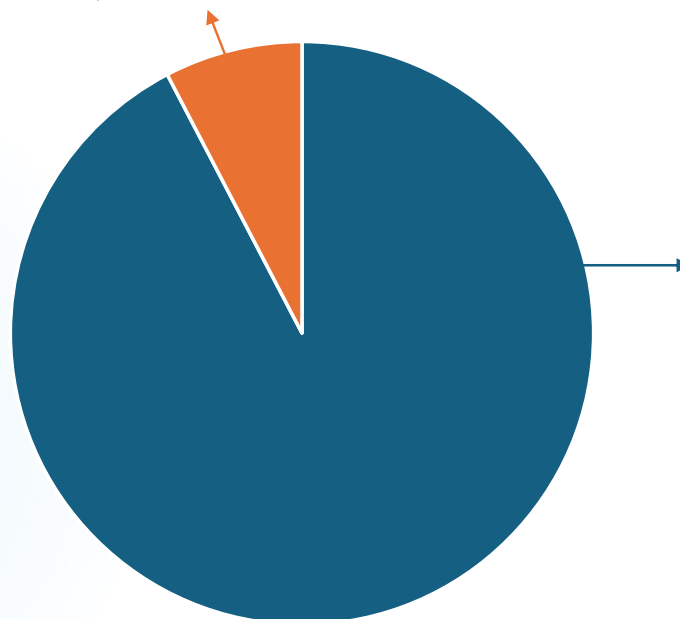
MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ØKONOMI

Inntekter

Interkommunal selskap, stiftelser, legat, kirkelige fellesråd, sokn og andre
2,1 MNOK

Kommuner og kommunale foretak
24,7 MNOK
Herav 0,1 MNOK fakturert etter oppdrag fra administrasjonen

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Kostnadsfordelingsmodell

- Kostnadsfordelingsmodellen for 2023 har vært som følger:
  - Oppdragsansvarlige: 1 225 kr pr time
  - Andre: 1 025 kr pr time
- Kostnadsfordelingsmodell som er lagt til grunn for 2024 er:
  - Oppdragsansvarlige: 1 285 kr pr time
  - Andre: 1 080 kr pr time

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ANVENDELSE AV EV. ÅRSOVERSKUDD

§ 5 i selskapets vedtekter handler om anvendelse av årsoverskudd:

- Overskudd skal som hovedregel forbli i virksomheten og komme medlemmene til gode gjennom gode og effektive revisjonstjenester.
- Beslutning om anvendelse av årsoverskuddet treffes av årsmøtet etter forslag fra styret. Det kan ikke besluttes anvendt et høyere beløp enn det styret foreslår eller godtar, men årsmøtet kan selv bestemme anvendelsen innenfor følgende rammer:
  1. Godskriving av foretakets egenkapital
  2. Etterbetaling til medlemmene basert på omsetning, jf. samvirkeloven § 27

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

GODTGJØRELSER

- Selskapet utbetaler ikke godtgjørelse til årsmøtets medlemmer.
- Godtgjørelse til selskapets styre fastsettes årlig av årsmøtet. Årlig honorar fastsatt av årsmøtet i 2023 var som følger:
  - Styrets leder mottar fast kr. 94 500
  - Styrets nestleder mottar fast kr. 47 250
  - Øvrige medlemmer mottar kr. 31 500
  - Møtende varamedlem mottar kr 3 675 per møte
  - Reiseutgifter dekkes etter regning

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ETTERUTDANNINGSPOLITIKK

- MRR leverer kompetanse og vi er avhengige av at våre ansatte til enhver tid innehar tilstrekkelig, riktig og oppdatert kompetanse.
- Våre ansatte er underlagt krav etter etterutdanning både gjennom bransjeforeningene NKRF og DnR. Kravene gjelder oppdragsansvarlige revisorer. Vi etterstreber likevel at alle ansatte skal gjennomføre etterutdanning og kurs uavhengig om det er pålagt eller ikke.
- Vi har system for felles registrering av etterutdannings-timer og årlig kontroll av etterlevelse av lov, forskrifts- og medlemskrav til timetall og sammensetning.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

SAMARBEID MED ANDRE

- MRR samarbeider tett med kontrollutvalgssekretariatene til kontrollutvalgene blant våre medlemmer. Disse består av:
  - Kontrollutvalgssekretariatet for Møre og Romsdal fylkeskommune,
  - Sunnmøre kontrollutvalgssekretariat,
  - Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal, og
  - Kontrollutvalgssekretariatet for Nordmøre
- Vi er bedriftsmedlem i KS Bedrift/Samfunnsbedriftene gjennom bedriftsavtalen
- Vi er medlem av NKRF (Kontroll og revisjon i kommunene) og er representert som varamedlem i styret, samt varamedlem av forbundets regnskapskomité.

SAMARBEID MED ANDRE FORTS.

- Selskapet samarbeider med andre kommunale revisjonsenheter og vi søker også samarbeid med andre der det er naturlig.
- Vi deltar også i forum etablert av Statsforvalteren i Møre og Romsdal for samordning av statlige tilsyn.
- Vi samarbeider med Statsforvalteren og KS i Møre og Romsdal om faglig kompetansehevingstiltak gjennom kurs og samlinger for kommunene.
- Selskapet eier ingen aksjer eller andeler i andre selskaper.

RAPPORTEN ER AVLAGT 16. APRIL 2024

Line Karlsvik(sign)
styrets leder

Arne Sandnes (sign)
styrets nestleder

Svein Atle Roset (sign)
styremedlem

Ingeborg Ellen Forseth (sign)
styremedlem

Ronny Rishaug (sign)
ansattrepresentant

Martin Gjendem Mortensen (sign)
daglig leder

Vi skal bidra til økt tillit mellom innbyggerne og våre eierkommuner

- Møre og Romsdal Revisjon SA

FORUM FOR KONTROLL OG TILSYN

VEILEDER

Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor

© Forum for kontroll og tilsyn 2019

Innhold

1. INNLEDNING	3
1.1. Påse-ansvaret	3
1.2. Arbeidsgruppens mandat	3
2. PÅSE-ANSVARETS LOVGRUNNLAG	4
2.1. Forarbeidene til kommuneloven	4
2.2. Påse-ansvaret i kommuneloven	4
2.3. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon FOR-2019-06-17-904	4
3. PÅSE-ANSVARET I KONTROLLUTVALGET	5
3.1. Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte	5
3.2. Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet	6
3.3. Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets avtaler med og instruksjoner til revisor	7
3.4. Årshjulet i kontrollutvalget	7
4. KONTROLLUTVALGETS RAPPORTERING TIL KOMMUNESTYRET	9
5. ORDLISTE	10
SLUTTNOTER	10
VEDLEGG	11
1. Oppdragsavtalen/kontrakten	12
2. Åpenhetsrapporten	13
3. Utdrag fra kommuneloven	15
4. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon	21
5. Krav til revisors kompetanse	26
6. Eksempel på uavhengighetserklæring	27
7. Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem	29
8. Evaluering av revisor - årlig eller ved behov	30
9. Engasjementsbrev	32
10. Arbeidsgruppens sammensetting	33

1. Innledning

1.1. PÅSE-ANSVARET

Kontrollutvalget har et lovpålagt ansvar for å påse at kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte¹.

Kontrollutvalget påse-ansvar overfor revisor innebærer mer enn «å føre tilsyn med» i det det forutsettes at man ved avvik også igangsetter og følger opp tiltak for å bringe forholdet i orden. (Knut Løken, Kontroll, 1996)

Kontrollutvalgene utøver påse-ansvaret ulikt. Det kan skyldes at vi i dag mangler et verktøy som gir en konkret og systematisk tilnærming til påse-oppgavene. Med denne veilederen håper vi å kunne gi påse-ansvaret et operativt innhold.

FKT anbefaler at

- a. kontrollutvalget inngår en årlig oppdragsavtale med revisor, som definerer omfang, leveranse og kompetanse på oppdraget (ref "Oppdragsavtalen/kontrakten" på side 12)
- b. kontrollutvalget legger inn i oppdragsavtalen at revisor skal utarbeide en åpenhetsrapport (ref. "Åpenhetsrapporten" på side 13). NKRF anbefaler at kommunale revisjonsvirksomheter skriver en åpenhetsrapport

1.2. ARBEIDSGRUPPENS MANDAT

Arbeidsgruppa skal utarbeide ein rettleiar for påsjå-ansvaret som kontrollutvalet har overfor revisor, som m.a. skildrar korleis:

- a. kontrollutvalet kan sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning
- b. kontrollutvalet kan sjå til at rekneskapen vert revidert på ein trygg måte ved å vurdere korleis
  - utvalet kan halde seg orientert om revisjonsarbeidet
  - utvalet kan sjå til at revisjonsarbeidet vert gjennomført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk
  - revisjonen føregår i samsvar med kontrollutvalet sine avtaler med, eller instruksar til, revisor

Rettleiaren skal vere utarbeidd som eit praktisk arbeidsverktøy som skal hjelpe kontrollutvala og sekretariata til å gjennomføre påsjå-ansvaret overfor revisor på ein god og trygg måte.

2. Påse-ansvarets lovgrunnlag

2.1. FORARBEIDENE TIL KOMMUNELOVEN²

I Prop. 46 L (2017-2018) «Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommune-loven)» drøftes behovet for sertifiseringsordning og statlig tilsyn med revisjonsordningen i kommunesektoren.

Departementet slutter seg i hovedsak til kommune-lovutvalgets vurderinger om ikke å innføre lovbestemt sertifisering av kommunale revisorer og en statlig tilsynsordning. Lovutvalget begrunnet dette med at behovet for tillit til revisor i kommunal sektor til dels bygger på andre forhold enn i privat sektor. En sentral forskjell er at feil i et kommuneregnskap ikke vil ha de samme potensielle skadevirkningene som for næringslivet (konkursforbudet).³

I proposisjonen gir departementet tydelig uttrykk for at det hviler et stort ansvar på kommunestyret og kontrollutvalget for å sikre at revisjonsordningen er forsvarlig. Det er disse organene selv som må vurdere revisors kvalifikasjoner og revisors arbeid:

«Kommunens revisjon er en viktig del av kommunens egenkontroll som kommunestyret har ansvar for. Det er en del av det kommunale selvstyret at kommunestyret og kontrollutvalget påser at kommunens revisjon er tilfredsstillende. Kommunestyret og kontrollutvalget må derfor gjøre egne vurderinger av revisors kvalifikasjoner og kvaliteten på revisors arbeid, uavhengig av om det etableres en statlig sertifiserings- eller tilsynsordning.»⁴

2.2. PÅSE-ANSVARET I KOMMUNELOVEN

Stortinget vedtok kommuneloven 7. juni 2018. Påse-ansvaret overfor revisor er omtalt i § 23-2 «Kontrollutvalgets ansvar og myndighet»:

Kontrollutvalget skal påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte

- b. det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak (Ref. "Utdrag fra kommuneloven" på side 15)

2.3. FORSKRIFT OM KONTROLLUTVALG OG REVISJON FOR-2019-06-17-904

Påse-ansvaret overfor revisor knyttet til regnskapsrevisjon er fastsatt i § 3 *Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon*:

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger blir revidert på en betryggende måte
- b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
- c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven §§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

(Ref. "3. Utdrag fra kommuneloven" på side 15).

3. Påse-ansvaret i kontrollutvalget

Med utgangspunkt i forskriftens § 3 har vi valgt å dele påse-ansvaret i tre:

Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte

- Kvalifikasjonskrav
- Vandel
- Uavhengighet
- Kvalitetskontrollsystemet i revisjonsforetaket

Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet

Orientering i hht. fasene i revisjonsarbeidet

- Planleggingsfasen
- Interimsfasen
- Årsoppgjørfsasen
- Etterlevelseskontroll

Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med

- lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk?
- kontrakt, avtaler og instruks

Figur 1: De tre elementene i påse-ansvaret til kontrollutvalget

3.1. PÅSE AT REGNSKAPET BLIR REVIDERT PÅ EN BETRYGGENDE MÅTE

Kvalifikasjonskrav

Sekretariatet innhenter egenerklæring om oppdragsansvarlig revisor tilfredsstillende kravet til utdanning, praksis og etterutdanning (ref. "Krav til revisors kompetanse" på side 26).

Vandel

Sekretariatet innhenter informasjon om hvilket system revisjonen har for å vurdere ansattesandel, og en bekreftelse på at systemet etterleveres.

Uavhengighet

Sekretariatet innhenter egenerklæring fra oppdragsansvarlig revisor om uavhengighet (ref. "Eksempel på uavhengighetserklæring" på side 27) og om hvilke rutiner revisor har for å sikre sin uavhengighet. Spørsmål som kan stilles er

- om leveranse av andre tjenester enn revisjon, eksempelvis rådgiving, utgjør en trussel mot revisors uavhengighet
- om revisjonsselskapet har regler for hvilke tjenesteleveranser det kan påta seg utenom revisjonsoppgavene og for individuelle og/eller samlede honorarbegrensninger
- om eventuelle krav i oppdragsavtalen om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, etterfølges. (ref. "Oppdragsavtalen/kontrakten" på side 12)

Kvalitetskontrollsystemet i revisjonsforetaket

- Ekstern kvalitetskontroll
  - Sekretariatet innhenter kvalitetskontrollrapporter som er gjennomført av NKRF og DnR. Vi anbefaler å ta inn i oppdragsavtalen at revisor uoppfordret oversender kontrollrapporter når de foreligger.
  - Sekretariatet bør, ved eventuelle merknader i kontrollrapporter, innhente skriftlig redegjørelse fra revisjonsforetaket om hvilke tiltak som vil bli iverksatt. Kontrollutvalget må påse om eventuelle merknader blir lukket, for eksempel gjennom ny rapport/tilleggskontroll.
- Intern styringsstruktur og kvalitetskontrollsystem
  - Sekretariatet innhenter redegjørelse fra revisor som angir hovedpunktene i revisjonsforetakets styringsstruktur, organisering og gjennomføring av det interne kvalitetskontrollsystemet, ref. "Åpenhetsrapporten" på side 13 (pkt. c og d) og "Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem" på side 29.
  - Revisors redegjørelse bør også inneholde opplysninger om kvalitetssystemet har fanget opp feil knyttet til utførelse av revisjonen.

3.2. HOLDE SEG LØPENDE ORIENTERT OM REVISJONSARBEIDET

Orientering fra planleggingsfasen

Kontrollutvalget kan be om at revisor orienterer om revisjonsplanen med revisjonsstrategi og risiko- og vesentlighetsvurderinger. Orienteringen bør være skriftlig og minst beskrive:

- hvordan revisor fastsetter vesentlighetsnivå og de ressurser (bemanning og kvalifikasjoner) som skal brukes i gjennomføringen av revisjonen
- hvilken struktur revisor i sin revisjonstilnærming har på kommuneorganisasjonen

- vesentlige regnskapsprinsipper og de viktigste områdene der revisor gjør skjønnsmessige vurderinger. Revisor bør også orientere om status for sin oppfølging av fjorårets revisjon

Orientering fra interimsfasen

Kontrollutvalget kan be om en skriftlig orientering som inneholder:

- status i forhold til revisjonsplanen
- beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene og aktivitetene i forbindelse med disse, og hvilke systemkontroller som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning
- orientering om prinsipielle regnskapsspørsmål⁵ som er observert, resultatet av vurderingene av disse, og om det foreligger uenigheter med administrasjonen
- revisors vurdering av mislighetsrisiko
- begrunnet redegjørelse for eventuelle endringer i revisjonsplanen

Orientering fra årsoppgjørfsasen

Revisjonsberetning, årsoppgjørfsnotat og eventuelt nummererte brev. Kontrollutvalget ber om:

- orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontrollen av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer
- revisors vurdering av kvaliteten i regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen
- revisors vurdering av årsregnskapet og årsberetning, jf. kommuneloven § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet (ref. "Utdrag fra kommuneloven" på side 15)
- revisors redegjørelse for feil i regnskapet som ikke er korrigerende og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet

Orientering om etterlevelseskontroll

Jf. KL §§ 23-2 og 24-9. Kontrollutvalget ber om:

- en risiko- og vesentlighetsvurdering av om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak
- skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av revisors vurdering av om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen innen 30.6 eller annet tidspunkt gitt i oppdragsavtalen

3.3. PÅSE AT REVISJONSARBEIDET FOREGÅR I SAMSVAR MED LOV OG FORSKRIFT, GOD KOMMUNAL REVISJONSSKIKK OG KONTROLLUTVALGETS AVTALER MED OG INSTRUKSER TIL REVISOR

Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk?
Sekretariatet innhenter:

- revisjonsberetningen og gjennomgår eventuelle merknader utover normal beretning
- administrasjonens vurdering av samspillet med revisor og følgende spørsmål kan f. eks. stilles:
  - Har revisor overholdt sine frister?
  - Har revisor og administrasjon kommunisert om revisjonsplan, revisjonsgjennomføringen og sentrale utfordringer og risikoforhold, f. eks. misligheter, korrupsjon, underslag og bevisst feilrapportering?
  - Har revisor benyttet erfarne revisjonsmedarbeidere med relevant ekspertise i forbindelse med revisjon av kommunens regnskap?
  - Har det vært vesentlig faglig uenighet på noen områder?
- revisors vurdering av om gjennomføringen av revisjonen har vært hensiktsmessig. Vurderingen bør inneholde:
  - revisors egenvurdering med eventuelle forbedringspunkt

- revisors vurdering av behov for justeringer i kommunens internkontroll som kan bidra til å forenkle revisjonsgjennomføringen

Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrakt, avtaler og instruksjer?

Kontrollutvalget bør evaluere:

- om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold til kontrakt, oppdragsavtale og revisjonsplan. Er det eventuelle krav/forventninger som bør tas inn i avtalen ved avtalefornyelse?
- om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold eventuell åpenhetsrapport?
- om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold til eventuelle instruksjer kontrollutvalget har gitt revisor?
- om revisjonsgjennomføringen totalt sett virker betryggende?
- om revisjonshonoraret er rimelig sett i lys av kommunens størrelse, kompleksitet og risiko?

3.4. ÅRSHJULET I KONTROLLUTVALGET

Kontrollutvalget bør ha en plan for hvordan det skal påse at revisjonen utfører arbeidet. Det skaper forutsigbarhet for revisor og gir kontrollutvalgets medlemmer god oversikt over hva ansvaret for revisjonen innebærer.

Kontrollutvalgene har vanligvis minst fire møter, derfor foreslår vi et årshjul der aktiviteten er tilpasset dette antallet, men aktivitetene kan selvsagt spres over flere møter eller konsentreres om færre.

Årshjulet er lagt opp slik at det følger kalenderåret. Det kan justeres for å passe til kontrollutvalgets øvrige aktiviteter.

KONTROLLUTVALGSMØTENE

	PÅSE-ANSVAR	KONTROLLHANDLING
MØTE 1	Betryggende revisjon	Kvalifikasjonskrav
	Betryggende revisjon	Vandel
	Betryggende revisjon	Uavhengighet
	Betryggende revisjon	Oppdragsavtale /kontrakt (ved anbud)
	Betryggende revisjon	Kvalitetskontrollsystemet
	Løpende orientert	Plan for etterlevelseskontroll som inneholder risiko og vesentlighetsvurdering
MØTE 2	Løpende orientert	Revisjonsberetning, årsoppgjørsnotat
	Løpende orientert	Nummererte brev
	Løpende orientert	Andre rapporter om regnskap, økonomiforvaltning og mislighetssaker
	Løpende orientert	Åpenhetsrapport
MØTE 3	Løpende orientert	Revisjonsplan, strategi og risiko og- vesentlighetsvurdering knyttet til regnskap og økonomiforvaltning
	Løpende orientert	Rapport fra etterlevelseskontroll
MØTE 4	Løpende orientert	Oppdragsavtale (ved egenregi)
	Løpende orientert	Interimsrapport
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Egenerklæring fra oppdragsansvarlig revisor
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Administrasjonens vurdering av samspill
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Oppdragsansvarlig revisors vurdering av hensiktsmessig revisjon
	I tråd med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk	Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrakt, avtaler og instruksjer

Tabell 2 Årshjulet i kontrollutvalget.

4. Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret

Kontrollutvalget bør gi kommunestyret en tilbakemelding på hvordan påse-ansvaret er ivaretatt etter forskriftens § 3. En måte å gjøre dette på er å ta det inn i kontrollutvalgets årsmelding. Forslag til skjema til dette formålet er lagt til vedlegg 8.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven §§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

5. Ordlister

ISQC:

Internasjonal standard for kvalitetskontroll

ISA 220:

Kvalitetskontroll av revisjon av regnskaper

Transaksjonsklasse:

Kan f. eks være lønn, innkjøp, salg, likvid og finans, og evt. underklasser av disse

Systemkontroll:

Systemkontroll går ut på å teste om kommunens eget kontrollsystem (nøkkelkontroller), har virket på en slik måte at regnskapstallene er riktige.

Interimsrevisjon:

Den revisjonen som gjennomføres i løpet av året for å kontrollere at de interne kontrollene fungerer som forutsatt gjennom året. I interimsrevisjonen går revisor gjennom og tester rutiner, transaksjoner og rapportering innen utvalgte områder.

Årsoppgjørsfase og årsoppgjørsrevisjon:

Årsoppgjørsfasen er den fasen der revisor arbeider med årsoppgjørsrevisjon. Årsoppgjørsrevisjon er revisjonshandlinger som gjennomføres for å kontrollere at det avlagte årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler.

Etterlevelseskontroll:

Ny bestemmelse i lov KL §§ 23-2 og 24-9. Regnskapsrevisor skal se etter at kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Sluttnoter

- ¹ Jf. kommuneloven § 23-2a
- ² Prop. 46 L (2017-2018) «Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)»
- ³ NOU 2016:4, kap. 26.4.4.2
- ⁴ Prop. 46 L (2017-2018) kap. 25.4.4
- ⁵ Et prinsipielt regnskapsspørsmål kan f. eks være kommunens metodikk for regnskapsføring

VEILEDER

Vedlegg

1. OPPDRAGSAVTALEN/KONTRAKTEN	12
2. ÅPENHETSRAPPORTEN	13
3. UTDRAK FRA KOMMUNELOVEN.....	15
Kap.14 Økonomiforvaltning	15
Kap. 23 Kontrollutvalgets virksomhet	15
Kap. 24 Revisjon	18
4. FORSKRIFT OM KONTROLLUTVALG OG REVISJON	21
Kapittel 1. Kontrollutvalgets og sekretariatets oppgaver mv.	21
Kapittel 2. Krav ved egen revisjon, valg og bytte av revisor og uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	22
Kapittel 3. Krav til revisor og revisors medarbeidere.....	23
Kapittel 4. Ikrafttredelse og opphevelser.....	25
5. KRAV TIL REVISORS KOMPETANSE.....	26
Kompetansekrav.....	26
Etterutdanningskrav	26
6. EKSEMPEL PÅ UAVHENGIGHETSERKLÆRING	27
Vurdering av oppdragsansvarlig revisor sin uavhengighet i forhold til xx kommune.....	27
7. KRAV TIL REVISJONSSELSKAPENES KONTROLLSYSTEM	29
8. EVALUERING AV REVISOR - ÅRLIG ELLER VED BEHOV	30
9. ENGASJEMENTSBREV.....	32
10. ARBEIDSGRUPPENS SAMMENSETTING.....	33

1. Oppdragsavtalen/kontrakten

Kontrollutvalget kan ikke begrense revisors plikter etter god kommunal revisjons-skikk. Derimot kan kontrollutvalget som bestiller likevel ha forventninger og krav til leveransen.

Relevante og presise krav vil forenkle kontrollutvalgets påse-ansvar, samt på en proaktiv måte bidra til å utvikle revisjonen.

Under er det listet opp aktuelle moment som bør vurderes inntatt i en oppdragsavtale:

Aktuelle moment i en oppdragsavtale kan være (eksempler):

- a. Avklare leveranseomfanget
  - Ordinær revisjon av kommunens samlede regnskap, jf. kommuneloven § 14-6
  - Enhetsbesøk
  - Revisjonsrelaterte tjenester/attestasjoner/bekreftelser
  - Løpende rådgivning
  - Løpende møter med kontrollutvalgssekretariatet
  - Møter i kontrollutvalg
- b. Avklare arbeidsform og arbeidsdeling
  - Samhandlingsmøter med administrasjonen og kontrollutvalgssekretariat
  - Utveksling av informasjon mellom revisor og kontrollutvalgssekretariat for å spille hverandre gode
- c. Krav til revisjonsteam og deres kompetanse (eksempelvis krav om at oppdragsansvarlig revisor skal være statsautoriserte revisor)
- d. Krav og forventninger til revisjonsprosessen og tidspunktene for gjennomføring

- e. Krav til orienteringer fra revisor i de ulike fasene og kva som skal gjennomgås
- f. Tidsplan og betjening av «kommunen» som kunde
- g. Honorar
- h. Krav til åpenhetsrapporter
- i. Krav om at det skal utarbeides egenevaluering
- j. Krav til oppdragskontroll og rapportering av resultatet av disse
- k. Krav til uavhengighet og vandel
- l. Krav til at ansatte i revisjonsselskapet ikke kan ha aksjer i andre revisjonsselskaper eller i selskaper som revisjonsselskapet eier
- m. Krav om at oppdragsansvarlig revisor ikke kan tiltre i ledende stilling hos kommunen på x år
- n. Krav om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, f. eks hvert 7. år (slik det er for revisorer i foretak av allmenn interesse)

2. Åpenhetsrapporten

Kommunalt eide revisjonsselskaper omfattes ikke av revisorloven, og dermed heller ikke av kravet om årlig åpenhetsrapport hvor blant annet organisasjonsform og eierskap, styringsstruktur, interne kvalitetskontrollsystemer og enhetens etterutdanningspolitikk skal beskrives.

Åpenhet er imidlertid en sentral verdi i offentlig sektor. Kommunal revisjon bør derfor etter vår mening være minst like åpen i sin rapportering som private revisjonsselskaper. Kontrollutvalget bør oppfordre revisor til å utarbeide en åpenhetsrapport, slik NKRF også gjør overfor sine medlemmer.

Revisorloven § 5a-2. Åpenhetsrapport

Revisorer omfattet av § 5a-1 skal årlig avgi en rapport som minst beskriver:

- a. organisasjonsform og eierskap
- b. eventuelt samarbeid som nevnt i § 4-7 første ledd, herunder grunnlaget for samarbeidet
- c. styringsstrukturen
  - Hvordan er selskapets organer og fordelingen av arbeidsoppgaver og beslutningskompetanse mellom organene fastsatt, herunder hvordan styringen av foretaket er organisert
  - Hvordan revisjonsforetaket har organisert revisjon av kommunale foretak og andre aksjeselskaper eller lignende, og hvordan eventuelt eierskap / avtaleverket med nærliggende revisjonsforetak er organisert
- d. interne kvalitetskontrollsystemer og retningslinjer for uavhengighet sammen med en erklæring fra styret om hvordan kvalitetskontrollsystemene har fungert og at retningslinjene har blitt overholdt
- e. tidspunktet for siste periodiske kvalitetskontroll etter § 5b-2
- f. hvilke foretak eller konsern som nevnt i § 5a-1 som er blitt revidert av revisor siste regnskapsår
- g. revisjonsselskapets etterutdanningspolitikk

- h. regnskapsopplysninger som viser omfanget av revisjonsvirksomheten, herunder samlet omsetning fordelt på honorar for revisjon og andre tjenester
- i. godtgjørelser til eierne

Rapporten skal være underskrevet og gjøres tilgjengelig på revisors nettsted senest tre måneder etter regnskapsårets slutt. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første ledd.

Kontrollutvalget kan bygge sitt påse-ansvar på åpenhetsrapporten under forutsetning av at den faktisk gir innsikt i hvordan revisjonsselskapet sikrer kvalitet, uavhengighet og effektiv revisjon.

Når det gjelder pkt. c, *Styringsstruktur* er det viktig for kontrollutvalget å få innsikt i hvordan det kommunale revisjonsselskapet har organisert virksomheten. Det tenkes her spesielt på om revisjon av kommunale og andre aksjeselskaper eller lignende, blir revidert av selskaper som ansatte i det kommunale revisjonsselskapet har eierandeler i.

Pkt. d omfatter en beskrivelse av revisjonsselskapets interne kvalitetskontrollsystemer med fokus på:

- kvalitetssikring av oppdraget av oppdragsansvarlig revisor
  - Hvilke retningslinjer og rutiner er etablert for å sikre at revisjonsoppdraget gjennomføres i samsvar med faglige standarder, herunder hvilke systemer som er etablert for å sikre konsistent kvalitet på gjennomføringen av oppdraget, hvem som har ansvar for oppfølging og hvem som har ansvar for gjennomgåelse

- oppdragskontroll
  - Hvilke retningslinjer og rutiner er etablert for eventuell oppdragskontroll, vedrørende:
    - type, tidspunkt og omfang av oppdragskontroller
    - hvordan oppdragskontrollør utpekes
    - hva oppdragskontrollen skal omfatte
- intern overvåking av revisjonsselskapet sin interne kvalitetskontroll
  - Hvilke overvåkingsprosesser er utformet for å gi rimelig sikkerhet for at retningslinjene og rutinene knyttet til kvalitetskontrollsystemet er relevant, tilstrekkelig og fungerer effektivt
Prosessene skal omfatte:
    - løpende vurdering og evaluering av kvalitetskontrollsystemet, herunder syklisk inspeksjon av minst ett oppdrag pr oppdragsansvarlig revisor
    - ansvar for overvåkingsprosessen
    - hvem som utfører inspeksjon av oppdrag

God orientering av punktene i punkt d, som gjør at kontrollutvalget får en reell mulighet til å forstå elementene i revisjonsselskapets kvalitetskontrollsystem, vil bidra til både å heve kvaliteten i revisjonen samt være et nyttig ledd i kontrollutvalget sitt påse-ansvar.

3. Utdrag fra kommuneloven

KAP.14 ØKONOMIFORVALTNING

§ 14-6 Årsregnskap og bokføring

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a. Regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen
- b. Regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- c. Regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift
- d. Samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet

Årsregnskapene skal bestå av et driftsregnskap og et investeringsregnskap. Driftsregnskapet og investeringsregnskapet skal deles inn og stilles opp på samme måte som årsbudsjettet. Årsregnskapene skal også bestå av et balanseregnskap og noteopplysninger.

Årsregnskapene skal utarbeides i samsvar med følgende grunnleggende regnskapsprinsipper:

- a. All tilgang på og bruk av midler i året skal framgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet
- b. All tilgang på og bruk av midler skal regnskapsføres brutto
- c. Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes
- d. Hvis størrelsen på et beløp er usikkert, brukes beste estimat

Årsregnskapene skal føres i samsvar med god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsopplysninger skal bokføres, spesifiseres, dokumenteres og oppbevares i samsvar med bokføringsloven §§ 3 til 14.

Årsregnskapene skal avlegges senest 22. februar.

Departementet kan gi forskrift om årsregnskapene, regnskapsføringen, regnskapsavslutningen og bokføringen og unntak fra denne paragrafen

KAP. 23 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

§ 23-1 Kontrollutvalget

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Utvalget skal ha minst fem medlemmer. Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer.

Utelukket fra valg er:

- a. ordfører og varaordfører
- b. medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
- c. medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet. Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
- d. medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd
- e. medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité
- f. ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- g. personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedrifts-

forsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i

- h. personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap

Kommunestyret og fylkestinget kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt. Hvis ett eller flere medlemmer av utvalget skal skiftes ut, skal alle medlemmene velges på nytt.

§ 23-2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget skal påse at:

- kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret eller fylkestinget når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

Kontrollutvalget kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan også foreta undersøkelser som det mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter dette leddet.

Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukkede møter i folkevalgte organer i kommunen eller fylkeskommunen. Kommunestyret og fylkestinget kan selv bestemme at denne retten ikke gjelder lukkede møter i kommunestyret og kommunerådet eller fylkestinget og fylkesrådet.

Departementet kan gi forskrift om kontrollutvalgets oppgaver og saksbehandling.

§ 23-3 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regel-etterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 23-4 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for

hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 23-5 Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.

§ 23-6 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- interkommunale selskaper etter IKS-loven
- interkommunale politiske råd
- kommunale oppgavefellesskap
- aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer

Opplysningene etter første ledd kan kreves fra virksomhetens daglige leder, styret og den valgte revisoren for selskapet.

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser i virksomheten hvis det er nødvendig.

Kommunestyret og fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper som er nevnt i første ledd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene.

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.

§ 23-7 Sekretariatet

Kommunestyret og fylkestinget skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstiller utvalgets behov.

Sekretariatet skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt.

Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen.

Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til

- ansatte i kommunen eller fylkeskommunen som har andre arbeidsoppgaver enn å være sekretær for kontrollutvalget
- den som utfører revisjon for den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen

Den som utfører sekretariatsoppgaver for kontrollutvalget, er direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv sekretariat for kontrollutvalget etter innstilling fra kontrollutvalget.

KAP. 24 REVISJON§ 24-1 Valg av revisor

Kommunestyret og fylkestinget avgjør selv om kommunen eller fylkeskommunen skal ansette egne revisorer, delta i et interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngå avtale med en annen revisor.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv revisor.

Vedtak etter første og andre ledd treffes etter innstilling fra kontrollutvalget.

Representantskapet i interkommunalt politisk råd og i kommunalt oppgavefellesskap velger regnskapsrevisor hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen.

§ 24-2 Revisors ansvar og myndighet

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov.

Revisor skal planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk.

Revisor skal rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

Revisor kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram alle opplysninger, redegjørelser eller dokumenter som han eller hun finner nødvendige for å utføre sine oppgaver. Revisor kan også foreta undersøkelser som han eller hun mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter dette leddet.

Revisor har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Departementet kan gi forskrift om revisors plikter og kvalifikasjoner, skifte av revisor og begrensninger i revisors taushetsplikt.

§ 24-3 Revisors møterett, opplysningsplikt mv.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Revisoren har rett til å få uttalelsene sine protokollert. Møteretten gjelder likevel ikke når en sak som angår en revisors tilsettingsforhold behandles.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møteplikt i kommunestyrets eller fylkestingets møter når kommunestyret eller fylkestinget skal behandle saker som er knyttet til revisors oppdrag.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møterett i kommunestyret eller fylkestinget.

Oppdragsansvarlig revisor skal gi opplysninger om kommunen eller fylkeskommunen som han eller hun har fått kjennskap til under revisjonen, hvis et medlem av kommunestyret, fylkestinget eller kontrollutvalget krever det.

Hvis revisor utenfor et møte blir bedt om å gi informasjon til et medlem av kommunestyret, fylkestinget eller kontrollutvalget, kan revisor kreve å få gi sitt svar i et møte.

§ 24-4 Revisors uavhengighet ogandel

Revisor skal være uavhengig og ha godandel.

Departementet kan gi forskrift om krav til revisors uavhengighet ogandel.

§ 24-5 Regnskapsrevisjonens innhold

Revisor skal vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever. Revisor skal vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

§ 24-6 Revisors plikter ved utførelsen av regnskapsrevisjon

Revisor skal se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte.

Revisor skal vurdere risikoen for at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon som følge av misligheter og feil, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger lov- eller forskriftsbrudd som er av vesentlig betydning for årsregnskapet.

Revisor skal vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene.

§ 24-7 Skriftlige påpekninger fra regnskapsrevisor**Revisor skal gi skriftlige meldinger om**

- vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- enhver mislighet

- hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget

Meldinger som nevnt i første ledd skal sendes i nummerte brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om det etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

§ 24-8 Revisjonsberetning

Regnskapsrevisor skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret eller fylkestinget senest 15. april. Det skal sendes kopi til kontrollutvalget, til formannskapet eller fylkesutvalget og til kommunedirektøren. Revisjonsberetningen skal avgis selv om årsregnskapet eller årsberetningen ikke foreligger eller er ufullstendig.

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om følgende:

- Om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- Om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- Om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- Om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- Om det er avdekket forhold som gir grunn til

å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

§ 24-9 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

§ 24-10 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Bestemmelsene om innsyn og undersøkelser i selskaper o.l. i § 23-6 gjelder på tilsvarende måte for kommunens eller fylkeskommunens revisor.

4. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon

Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17. juni 2019 med hjemmel i kommuneloven §§ 23-2, 24-2 og 24-4.

KAPITTEL 1. KONTROLLUTVALGETS OG SEKRETARIATETS OPPGAVER MV.

§ 1 Rammer for kontrollutvalgets myndighet

Kontrollutvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer eller andre kommunale organer.

§ 2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14- 3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

§ 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
- regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
- regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven

§§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekningene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

§ 4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

§ 5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om regnskapsrevisjoner, forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir fulgt opp og skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt opp.

§ 6 Innkallinger til møte i kontrollutvalget

Innkallinger til møte i kontrollutvalget skal sendes til utvalgets medlemmer, ordfører eller fylkesordfører og kommunens eller fylkeskommunens oppdragsansvarlige revisorer.

§ 7 Sekretariatets oppgaver

Sekretariatet skal forberede sakene for kontrollutvalget og skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet. Sekretariatet skal også påse at kontrollutvalgets vedtak blir iverksatt.

KAPITTEL 2. KRAV VED EGEN REVISJON, VALG OG BYTTE AV REVISOR OG UTTALELSESTRETT VED FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL

§ 8 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Når kommunen eller fylkeskommunen har egen revisjon, er det kommunestyret eller fylkestinget selv som ansetter, suspenderer, sier opp og avskjediger revisjonens leder.

Kontrollutvalget innstiller i slike saker. Revisjonens leder ansetter, suspenderer, sier opp og avskjediger revisjonens øvrige ansatte.

§ 9 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav

Plikten til å utføre regnskapsrevisjon gjelder for alle kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper etter kommuneloven § 14-6 første ledd.

Kommunestyret og fylkestinget velger hvem som skal være regnskapsrevisor for hver av kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger.

Den oppdragsansvarlige for regnskapsrevisjon etter kommuneloven skal ha en bachelor- eller mastergrad i regnskap og revisjon i samsvar med Finanstilsynets krav til registrert og statsautorisert revisor gitt med hjemmel i revisorloven, og i tillegg ha tre års praksis fra regnskapsrevisjon. En person som var oppdragsansvarlig revisor i en kommune eller fylkeskommune 1. juli 2004, kan likevel fortsette som oppdragsansvarlig i den samme kommunen eller fylkeskommunen, selv om personen ikke oppfyller kravet i første punktum.

Representantskapet skal velge regnskapsrevisor når et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap etter kommuneloven § 14-8 første ledd utarbeider eget årsregnskap og egen årsberetning, og det ikke er fastsatt noe annet i samarbeidsavtalen.

§ 10 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og oppdragsansvarlig revisor for eierskapskontroll

Det skal utpekes en oppdragsansvarlig revisor for hvert regnskapsrevisjonsoppdrag, hvert forvaltningsrevisjonsoppdrag og hvert oppdrag om eierskapskontroll.

§ 11 Krav ved bytte av regnskapsrevisor

Før en revisor tar på seg ansvaret for regnskapsrevisjon etter kommuneloven, skal revisoren be om en uttalelse fra den reviderte virksomhetens forrige revisor om det foreligger forhold som tilsier at en ny revisor ikke bør ta på seg oppdraget. Den forrige revisoren skal uten ugrunnet opphold opplyse skriftlig til den nye revisoren om begrunnelsen for sin fratreden.

Hvis en revisor sier fra seg et oppdrag og fraråder en annen revisor å ta på seg oppdraget, skal revisor dokumentere begrunnelsen for å fratre og for rådet. Også den nye revisoren skal dokumentere sin begrunnelse for å ta på seg oppdraget i strid med den forrige revisorens råd.

Hvis det kan ha betydning for den framtidige revisjonen, skal den forrige regnskapsrevisoren uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger og dokumentasjon om revisjonsoppdraget til den nye revisoren.

§ 12 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag

Når en kommune eller fylkeskommune deltar i et interkommunalt revisjonssamarbeid, eller har inngått avtale med en annen regnskapsrevisor, har regnskapsrevisoren rett til å si fra seg oppdraget hvis

- revisoren har avdekket og påpekt vesentlige brudd på lov eller forskrift som den reviderte virksomheten er underlagt, og virksomheten ikke iverksetter tiltak som er nødvendige for å rette opp forholdene
- revisoren ikke gis mulighet til å oppfylle sine plikter etter lov eller forskrift

c. det foreligger andre særlige grunner

Revisor skal gi kontrollutvalget og den revisjonspliktige rimelig forhåndsvarsel før vedkommende sier fra seg oppdraget som revisor.

§ 13 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning eller omorganisering av revisors virksomhet

Hvis flere revisjonsselskaper slår seg sammen, viderefører det nye selskapet de revisjonsoppdragene som selskapene hadde før sammenslutningen. Det samme gjelder ved selskapsrettslig omorganisering av et revisjonsselskap, og når en personlig drevet revisjonsvirksomhet tas opp i et revisjonsselskap.

Overføring av revisjonsoppdrag etter første ledd begrenser ikke oppdragsgiverens adgang til å bytte revisor.

Et selskap eller en person som nevnt i første ledd skal uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding til oppdragsgiveren om sammenslutning, omorganisering eller opptak.

§ 14 Uttalelserett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren, kommunerådet eller fylkesrådet.

Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til det kommunale eller det fylkeskommunale foretaket, aksjeselskapet eller interkommunale selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Revisor skal sende et utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til selskapet som er omfattet av eierskapskontrollen og til den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierfunksjon.

Uttalelsen skal i sin helhet fremgå av rapporten.

§ 15 Krav til revisjonskriterier

Revisor skal etablere revisjonskriterier for det enkelte revisjonsprosjektet.

KAPITTEL 3. KRAV TIL REVISOR OG REVISORS MEDARBEIDERE

§ 16 Krav til revisors uavhengighet

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen eller i en interkommunal samarbeidsordning medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

§ 17 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.

Nærstående etter første ledd er

- revisorens ektefelle eller samboer og deres søsken
- revisorens slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og deres ektefeller eller samboere
- revisorens søsken og deres ektefeller eller samboere
- slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje til revisorens ektefelle eller samboer

§ 18 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Revisor kan ikke

- a. ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
- b. ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
- c. være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap
- d. delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren
- e. utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet
- f. yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
- g. opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218

§ 19 Krav til egenvurdering av uavhengighet

Den som utfører revisjon eller annen kontroll for en kommune eller fylkeskommune, skal løpende vurdere sin uavhengighet.

Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

En skriftlig egenvurdering om revisjonens uavhengighet skal følge alle tilbud om revisjon.

§ 20 Unntak fra taushetsplikten for revisor og revisors medarbeidere

Revisors taushetsplikt etter kommuneloven § 24-2 femte ledd gjelder også for revisors medarbeidere.

Hvis det i forbindelse med et revisjonsoppdrag eller annen kontroll framkommer forhold som gir grunn til mistanke om at det er begått en straffbar handling, kan revisor og revisors medarbeidere underrette politiet uten hinder av taushetsplikten. Hvis det er åpnet etterforskning i en straffesak, kan revisor og revisors medarbeidere uten hinder av taushetsplikten avgi forklaring og framlegge dokumentasjon til politiet om revisjonsoppdrag eller annen kontroll.

Hvis det er nødvendig for at skatteetaten skal kunne utføre sine kontrolloppgaver, kan revisor og revisors medarbeidere uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger til skatteetaten om en persons forbindelse med kommunen eller fylkeskommunen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at kontrollører som er engasjert av bransjeorganisasjoner, kan kontrollere hvordan revisjonen er utført.

§ 21 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet

Revisor skal dokumentere hvordan revisjonen er gjennomført og resultatet av revisjonen. Dokumentasjonen skal kunne underbygge og gi grunnlag for å etterprøve revisors konklusjoner. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter eller feil, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg.

Ved rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og en eventuell anbefaling.

Revisor skal oppbevare dokumentasjonen på en ordnet og betryggende måte i minst 10 år.

KAPITTEL 4. IKRAFTTREDELSE OG OPPHEVELSER

§ 22 Ikrafttredelse og opphevelse av andre forskrifter

Forskriften trer i kraft fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019–2023.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 15. juni 2004 nr. 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner og forskrift 15. juni 2004 nr. 904 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.

5. Krav til revisors kompetanse

KOMPETANSEKRAV

Den oppdragsansvarlige for revisjon av årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven, skal ha en bachelor eller mastergrad i regnskap og revisjon i samsvar med finanstilsynets krav til registrert og statsautorisert revisor gitt med hjemmel i revisorloven, og i tillegg har tre års praksis fra regnskapsrevisjon.

ETTERUTDANNINGSKRAV

Formålet med etterutdanning er at en som ansvarlig revisor skal være tilstrekkelig faglig oppdatert. Etterutdanningskravet er også å se på som et minimumskrav. Revisorene er således selv pålagt å vurdere om det er behov for mer etterutdanning, eksempelvis for å ha nødvendig kunnskap til å kunne revidere den aktuelle kunden.

I offentlig sektor er det et etablert foreningsbasert etterutdanningskrav stilt av NKRF. Det krever selvsagt at man er medlem av NKRF for å bli underlagt disse kravene:

Innenfor en 3-års periode er oppdragsansvarlige revisorer forpliktet til å gjennomføre nødvendig etter- og videreutdanning innenfor relevante fagområder med til sammen 105 kurstimer. De øvrige ansatte (jf. pkt. 1) er forpliktet til å gjennomføre etter- og videreutdanning med til sammen 63 timer innenfor en 3-års periode (ref. regler for obligatorisk etter- og videreutdanning for personlige medlemmer av Norges Kommunerevisorforbund, <https://www.nkrf.no/vedtekter-og-reglement/obligatorisk-etter-og-videreutdanning>).

Det er ikke samme krav til øvrige ansatte i private som reviderer kommuner og som ikke er medlem i NKRF.

6. Eksempel på uavhengighetserklæring

VURDERING AV OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR SIN UAVHENGIGHET I FORHOLD TIL XX KOMMUNE

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon av 17. juni 2019, § 19, skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og elles ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisor sine medarbeidere (jf. § 24-4 i kommuneloven, LOV-2018-06-22-83), men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (kap. 3) stiller krav til revisor sin uavhengighet. Kravene er nærmere beskrevet nedenfor.

§ 16 Krav til revisors uavhengighet

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

§ 17 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.

Nærstående etter første ledd er

- a. revisorens ektefelle eller samboer og deres søsken
- b. revisorens slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og deres ektefeller eller samboere

- c. revisorens søsken og deres ektefeller eller samboere
- d. slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje til revisorens ektefelle eller samboer

§ 18 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Revisor kan ikke:

- a. ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
- b. ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
- c. være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap
- d. delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren
- e. utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet
- f. yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
- g. opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218

REVISOR SIN EGENVURDERING AV PUNKTENE OVENFOR:

§ 16 Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet overfor xx kommune
§ 17 Nærstående	Undertegnede eller nærstående til undertegnede har ikke tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller til virksomhetens ansatte eller tillitsmenn som vil svekke min uavhengighet og objektivitet
§ 18, Pkt. a: Ansettelsesforhold	Undertegnet er ikke ansatt i andre stillinger i xx kommune
§ 18, Pkt. b: Stilling i virksomhet der kommunen deltar i eller er eier av	Undertegnede har ikke tilsetningsforhold i virksomhet som xx kommune deltar i eller er eier av
§ 18, Pkt. c: Medlem i styrende organ	Undertegnet er ikke medlem av styrende organ i virksomhet som xx kommune deltar i eller er eier av
§ 18, Pkt. d: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit
§ 18, Pkt. e: Rådgjevings-tjenester eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisor sin uavhengighet og objektivitet	<p>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes rådgivingstjenester eller andre tjenester overfor xx kommune som er egnet til å svekke min uavhengighet eller objektivitet overfor xx kommune.</p> <p>Undertegnede bekrefter at:</p> <ol style="list-style-type: none"> leveranse av andre tjenester enn revisjon, eksempelvis rådgiving, ikke utgjør en trussel mot min uavhengighet revisjonsselskapet har regler for hvilke tjenesteleveranser det kan påta seg utenom revisjonsoppgavene og for individuelle og/eller samlede honorarbegrensninger
§ 18 Pkt. f: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes tjenester overfor xx kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver
§ 18 Pkt. g: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at hverken revisor eller revisjonsselskapet for tiden opptre som fullmektig for xx kommune
Rotasjon	Undertegnede bekrefter at krav i oppdragsavtalen om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, etterfølges

7. Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem

Risikoen for at revisjonsoppdrag ikke gjennomføres i samsvar med kravene i lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk, kan være vesentlig. ISA 220 Kvalitetskontroll av revisjon av regnskaper, samt av ISQC, som er den bransjefastsatte internasjonale standarden for kvalitetskontroll, omhandler en rekke risikoreduserende tiltak som et revisjonsselskap må iverksette.

ISA 220 pkt. 2

Revisjonsfirmaet er ansvarlig for systemer, retningslinjer og rutiner for kvalitetskontroll. I henhold til ISQC 1 er firmaet forpliktet til å etablere og vedlikeholde et kvalitetskontrollsystem som gir firmaet betryggende sikkerhet for at: (a) Firmaet og personalet etterlever profesjonsstandarder og gjeldende regulatoriske og juridiske krav; og (b) Revisjonsberetningene som avgis av firmaet eller oppdragsansvarlige revisorer er hensiktsmessige ut fra omstendighetene.

ISA-en forutsetter at firmaet er underlagt ISQC 1 eller nasjonale krav som er minst like strenge.

ISQC 1 Elementer i et kvalitetskontrollsystemPkt.16

Revisjonsfirmaet skal etablere og vedlikeholde et kvalitetskontrollsystem som omfatter retningslinjer og rutiner for hvert av de følgende elementene

- Lederansvar for kvalitetssikring i revisjonsfirmaet
- Relevante etiske krav
- Aksept og fortsettelse av klientforhold og enkeltoppdrag
- Menneskelige ressurser
- Gjennomføring av oppdrag
- Overvåking

Pkt. 17

Revisjonsfirmaet skal dokumentere sine retningslinjer og rutiner og kommunisere dem til revisjonsfirmaets personale. (Jf. punkt A2–A3)

8. Evaluering av revisor - årlig eller ved behov

MOMENTER FOR VURDERING	KOMMENTAR
<p>PÅSE AT REGNSKAPET BLIR REVIDERT PÅ EN BETRYGGENDE MÅTE</p> <p>Kvalifikasjonskrav: Er kravet til utdanning og etterutdanning tilfredsstillt?</p> <p>Vandel: Har revisjonen et system for å vurdere ansattes vandel, og etterleves systemet?</p> <p>Uavhengighet: a. Har kontrollutvalget mottatt egenerklæring om uavhengighet fra oppdragsansvarlig revisor? b. Har revisor gode rutiner for å sikre uavhengighet? c. Roterer oppdragsansvaret mellom revisorene i selskapet?</p> <p>Kvalitetskontroll: a. Har revisjonsselskapet et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC1)? b. Er kontrollutvalget informert om resultatet av eventuelle eksterne kvalitetskontroller?</p>	
<p>HOLDE SEG LØPENDE ORIENTERT OM REVISJONSARBEIDET</p> <p>Orientering fra planleggingsfasen: a. Har kontrollutvalget fått orientering om revisjonsplanen og risiko- og vesentlighetsvurdering for etterlevelseskontroll? b. Har revisor orientert om hvordan vesentlighetsgrenser er vurdert?</p> <p>Orientering fra interimfasen: a. Har revisor utført de planlagte revisjonshandlingene? Hvis ikke, er avvikene fra planen begrunnet? b. Er det utført revisjon på transaksjonsklasser i samsvar med planen? c. Har revisor vurdert mislighetsrisiko?</p>	

MOMENTER FOR VURDERING	KOMMENTAR
<p>Orientering fra årsoppgjørphasen: a. Har revisor orientert tilfredsstillende om regnskaps- og rapporteringsprosessen? b. Er revisors vurdering av årsregnskapet med noter, tilfredsstillende? c. Har revisor vurdert opplysningene i årsmeldingen opp mot årsregnskapet?</p> <p>Orientering fra etterlevelseskontroll: Har kontrollutvalget fått skriftlig rapport om resultatene etter etterlevelseskontroll?</p>	
<p>PÅSE AT REVISJONSARBEIDET FOREGÅR I SAMSVAR MED LOV OG FORSKRIFT, GOD KOMMUNAL REVISJONSSKIKK OG KONTROLLUTVALGETS AVTALER MED, ELLER INSTRUKSER TIL REVISOR</p> <p>Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk: a. Har kontrollutvalget fått egenerklæring om at revisjonsarbeidet har foregått i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk? b. Hvordan vurderer administrasjonen samarbeidet med revisor? c. Har revisor vurdert hensiktsmessigheten med gjennomføringen av revisjonen?</p> <p>Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrollutvalgets avtaler med, eller instruks til revisor? a. Er revisjonsoppdraget gjennomført i samsvar med oppdragsavtalen? b. Har revisor fulgt kontrakt/avtale/revisjonsplan/instruks? c. Er revisjonsarbeidet gjennomført i henhold til åpenhetsrapport? d. Vurderer kontrollutvalget gjennomføringen av årets revisjon som betryggende? e. Er revisjonshonoraret rimelig, sett i lys av virksomhetens størrelse, kompleksitet og risiko? f. Hva er årsaken til eventuelle vesentlige endringer i honoraret? Er disse kommunisert til kontrollutvalget?</p>	

9. Engasjementsbrev

I revisjonsoppdrag er revisor pålagt å inngå engasjementsbrev med klienten, det vil si med kommunen. (ref. internasjonal standard for revisjon, ISA 210). Under framgår hvilke elementer et slikt engasjementsbrev skal inneholde.

For kontrollutvalget er det lite å hente ved å ta utgangspunkt i engasjementsbrevet som grunnlag for å gjennomføre et påse-ansvar. Som bestiller (kunde) kan kontrollutvalget imidlertid ha forventninger og krav til revisor. Slike forventninger og krav bør tas inn i en årlig oppdragsavtale. Oppdragsavtale evt. kontrakt, går foran engasjementsbrev.

Hovedhensikten med engasjementsbrevet er orientering fra revisor om ledelsens ansvar for avleggelsen av årsregnskapet samt orientere om målet med revisjonen og dens begrensninger. Revisor skal stile engasjementsbrevet til den som i organisasjonen er ansvarlig for overordnet styring og kontroll. FKT anbefaler at revisor sender engasjementsbrev til kontrollutvalget med kopi til rådmann. Dette er i samsvar med anbefaling fra NKRF.

ISA 210 Inngåelse av avtale om vilkårene for revisjonsoppdrag (utdrag)

- a. Denne internasjonale revisjonsstandard (ISA-en) omhandler revisors oppgaver med og plikter til å avtale vilkårene for revisjonsoppdraget med ledelsen og, der det er relevant, dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll. Dette innebærer å fastsette at visse forhåndsbetingelser for revisjonen, hvis ansvar ligger hos ledelsen og, der det er relevant, dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, er til stede.
- b. Revisor skal bli enig om vilkårene for revisjonsoppdraget med ledelsen eller dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, der det er relevant. (Jf. punkt A22) .
- c. Under hensyn til punkt d skal de avtalte vilkårene

for revisjonsoppdraget nedfelles i et engasjementsbrev eller annen egnet form for skriftlig avtale, og skal omfatte: (Jf. punkt A22–A26)

- Målet med og omfanget av revisjonen av regnskapet
  - Revisors oppgaver og plikter
  - Ledelsens ansvar
  - Identifisering av det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering for utarbeidelsen av regnskapet
  - Henvisning til den forventede formen på og innholdet i eventuelle uttalelser som skal avgis av revisor, og (Jf. punkt A23a)
  - En erklæring om at det kan foreligge omstendigheter hvor en uttalelse kan avvike fra forventet form og innhold.
- d. Dersom lov eller forskrift inneholder tilstrekkelig detaljerte krav til vilkårene for revisjonsoppdraget som det henvises til i punkt c, er det ikke nødvendig at revisor nedfeller dem i en skriftlig avtale, med unntak av det faktum at slik lov eller forskrift finner anvendelse og at ledelsen erkjenner og forstår sitt ansvar som angitt i punkt 6(b). (Jf. punkt A23, A27–A28) .

10. Arbeidsgruppens sammensetting

Styremedlem

Einar Ulla (leder)

Styremedlem

Dag Robertsen

Kontrollsjef

Tor Harald Hustad

Møre og Romsdal fylkeskommune

Daglig leder

Torbjørn Berglann

Konsek Trøndelag IKS

Kontrollutvalgsmedlem

Bente Tangen

Porsgrunn kommune

fratrådte våren 2018

Generalsekretær

Anne-Karin Femanger Pettersen

tiltrådte arbeidsgruppen våren 2018

www.fkt.no

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
MS 14/24	Ålesund kontrollutval	03.09.2024

Attvin AS - protokoll frå generalforsamling 07.06.2024

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Bakgrunn:

Vedlagt er protokoll frå Attvin AS si generalforsamling 07.06.2024, til orientering for kontrollutvalet.

Vedlegg

Protokoll frå generalforsamling 07.06.2024 Attvin AS

Årsresultat 2023 til generalforsamling Attvin

Dagleg leiar sin presentasjon 07.06.2024 generalforsamling Attvin

Revisor sin presentasjon 07.06.2024 generalforsamling Attvin

Håkon Lykkebø Strand
Bjørn Inge Olsen
Steinar Aanning
Harry Valderhaug
Olav Harald Ulstein
Terese Jemtegård Moen
Turid Kristin Sand Humlen
Vebjørn Krogsæter

Protokoll frå generalforsamling i Attvin AS

Fredag 7. juni kl. 0900 i Alvikvegen 194 (Bingsa) i Ålesund.

Saker til behandling:

SAK 1: Opning og registrering av frammøtte aksjonærer

Behandling i møtet:

Styreleiar Liv Stette opna generalforsamlinga

Aksjonærane som var til stades som deltakarar på møtet var:

Namn	Aksjonær	Aksjer	Aksjedel
Håkon Lykkebø Strand og Vebjørn Krogsæter	Gamle Ålesund kommune	1 080	90,00 %
Bendik Havnegjerde	Sula kommune	29	2,39 %
Harry Valderhaug	Giske kommune	26	2,17 %
Øyvind Hunnes	Sykkylven kommune	23	1,95 %
Bjørn Inge Olsen	Vestnes kommune	20	1,67 %
Steinar Aanning	Stranda kommune	14	1,16 %
Terese Jemtegård Moen	Fjord kommune	8	0,66 %

I tillegg møtte styreleiar Liv Stette, dagleg leiar Øystein Solevåg, revisor Ivar-André Norvik, økonomisjef Tor Langlo-Johansen og leiar av marknadsavdelinga, Caroline Mehl Nakken

SAK 2: Val av møteleiar og to personar for å underteikne protokollen

Vedtak:

Styreleiar Liv Stette blei vald til møteleiar.

Terese Jemtegard blei valde til å underteikne protokollen saman med møteleiar.

SAK 3: Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Vedtak:

Møteinnkallinga og dagsorden blei godkjend.

SAK 4: Rekneskap og årsberetning for 2023

Behandling i møtet:

Dagleg leiar Øystein Solevåg, revisor Ivar-André Norvik og økonomisjef Tor Langlo-Johansen orienterte. Orienteringane ligg ved protokollen.

Vedtak:

- 1) Generalforsamlinga godkjenner rekneskap og årsberetning for Attvin AS.
- 2) Disponering av årsresultatet blir som følgjer:
  - a. Utbytte kr 6 000 000
  - b. Overført frå annan eigenkapital kr 5 796 328
  - c. Totalt disponert kr 203 672
  - d. Konsernbidrag med skatteeffekt mottatt frå Attvin Produksjon AS kr 2 434 856

SAK 5: Oppdatert budsjett 2024

Behandling i møtet:

Økonomisjef Tor Langlo-Johansen orienterte. Orienteringa ligg ved protokollen.

Vedtak:

Generalforsamlinga tek orienteringa om budsjettet for 2024 til vitande.

SAK 6: Val av revisor og honorar til revisor

Vedtak:

- 1) EY blir vald til revisor for Attvin i 2024.
- 2) Honorar til revisor blir etter rekning.

SAK 7: Val av styre og styreleiar

Vedtak:

Styret i Attvin AS har etter årsmøtet i 2024 følgjande medlemmer.

Styreleiar	Liv Stette
Nestleiar	Inger Marie Sperre
Styremedlem	Torill Ansnes
Styremedlem	Tor Olsen Husø
Styremedlem	Levi Lervik
Styremedlem	Odd Harald Karlsen
Styremedlem	Eva Langstein
Første varamedlem	Rolf Magne Asbjørnsen
Andre varamedlem	Harry Valderhaug
Tredje varamedlem	Monica Busengdal

Funksjonsperioden er to år.

I tillegg har dei tilsette vald Natalie Østrem og Ivan Malechkov som faste representantar til styret i Attvin AS, med Kjell Arne Olsen og Stein Giske som varamedlemmer.

SAK 8: Godtgjersle for styret

Vedtak:

Godtgjersla til styret vert justert opp frå dagens satsar med 3,6 %.

Dette gir følgjande godtgjersle for 2023:

Verv	Godtgjersle 2022	Tillegg 3,6 %	Godtgjersle 2023	Merknad
Styreleiar	136 500	4 914	141 414	
Nestleiar	102 375	3 686	106 061	
Medlem	54 600	1 966	56 566	
Varamedlem	4 343	156	4 499	Per møte, maksimalt 56 566

SAK 9: Val av valkomité og leiar for valkomiteen

Vedtak:

Valkomiteen i Attvin AS har etter årsmøtet i 2024 følgjande medlemmer:

Leiar	Vebjørn Krogsæter	Representant for øvrige kommunar
Medlem	Monica Molvær	Ålesund kommune
Medlem	Hans Kjetil Knudsen	Ålesund kommune
Medlem	Tor André Gram Franck	Ålesund kommune
Medlem	Turid Kristin Sand Humlen	Representant for øvrige kommunar

SAK 10: Godtgjersle for valkomiteen

Forslag til vedtak:

- 1) Medlemmene i valkomiteen får ei møtgodtgjersle tilsvarande 1,6 % av G, per mai 2024 tilsvarar dette 1 898 kr per møte.
- 2) For øvrige kostnader (i hovudsak reise) gjeld «Reglement for folkevalde sine arbeidsvilkår» for Ålesund kommune.

Vedtak:

Saken blir utsatt til neste generalforsamling.

Protokollen blir elektronisk signert.

Saksframlegg

Saksnr. MS 15/24
Utval Ålesund kontrollutval

Møtedato
03.09.2024

Innkalling ekstraordinært representantskapsmøte 29.08.2024 IKA MR

Vedlegg

Saksgrunnlag 24-16 Sikre arkiv for framtida – Gjennomføringsmodell

16/24: Sikre arkiv for framtida – Gjennomføringsmodell

Bakgrunn

Interkommunalt arkiv Møre og Romsdal (IKAMR) har i fleire år arbeidet med realisering av nye lokalar /nytt bygg. IKAMR vil i denne saken gjere greie for behovet for nye lokalar og drøfte ulike modeller for gjennomføring. Her under: omvendt utvida eigenregi med Ålesund kommune; val av samspillsmodell i utviklingsfasen; og val av klassifisering av leigekontrakt.

Framtidige lokale for IKAMR

Arkivet er hjartet i eit velfungerande demokratisk samfunn. Arkivet vaktar historiske dokument og informasjon som sikrar ansvar og openheit. Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal er ein nøkkelaktør i å bevare det lokale og nasjonale kollektive minnet. Arkivet legg grunnlaget for rettferd og mogleggjer informert avgjersle, noko som er avgjerande for å oppretthalde demokratiske verdiar og prinsipp. I arkivet blir lokalforvaltning, byggesaker, skule- og undervisning, barnevern, sosialteneste og primærhelsetenester dokumentert. Dokument som sikrar effektiv saksbehandling og som kan vere viktig for å bevisе urett mot enkeltmenneske eller grupper. Arkiva er til for innbyggerane, og handlar om våre innbyggerar sin demokratiske rett til å få tilgang til og innsyn i det som angår dei. Derfor er offentlege organ underlagde arkivplikt.

Offentlege organ si arkivplikt

I samsvar med §6 skal alle offentlege organ ha arkiv, og desse skal vere ordna og innretta slik at dokument er trygge som informasjonskjelder for samtid og ettertid. Offentlege organ skal avlevere eldre og avslutta arkiv til godkjent arkivdepot. I Møre og Romsdal har alle kommunar og fylkeskommunen løyst dette lovkravet og forskrift om offentlege arkiv gjennom Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS. I samsvar med selskapsavtalen skal Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal vere ein regional arkivinstitusjon knytt til heilskapleg samfunnsdokumentasjon. Selskapet skal vere arkivdepot og arkivfagleg kompetanseinstitusjon for eigarane. Selskapet skal forvalte, formidle og styrke arkiva til eigarane, og med dette bidra til måloppnåinga av føresetnader og intensjonar i arkivlova.

- Offentlege organ etter Lov om arkiv §2 pliktar å halde arkivⁱ.
- Offentlege organ skal avlevere eldre og avslutta arkiv til arkivdepotⁱⁱ. Arkivet skal vere ordna og innretta slik at dokumenta er sikra som informasjonskjelder for notid og framtid.
- Rom som offentlege organ nyttar til arkivlokale skal gi arkivmaterialet vern mot skade frå vatn og fukt, brann og annan skadeleg varme, og mot skadeleg påverking frå klima, miljø og skadedyr. Lokalet skal òg verne arkiva mot skadeverk, innbrot og uautorisert tilgangⁱⁱⁱ

Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal leverer i tillegg tenester innan personvernforordninga til 24 eigarar finansiert gjennom eigen kontingent, og tenester lagt politisk til selskapet: Senter for digitisering av kulturarven, Fylkesfotoarkivet og fylkeskoordinerande teneste i arbeidet med Privatarkiv, dei tre sistnemnde finansiert gjennom driftstilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune.

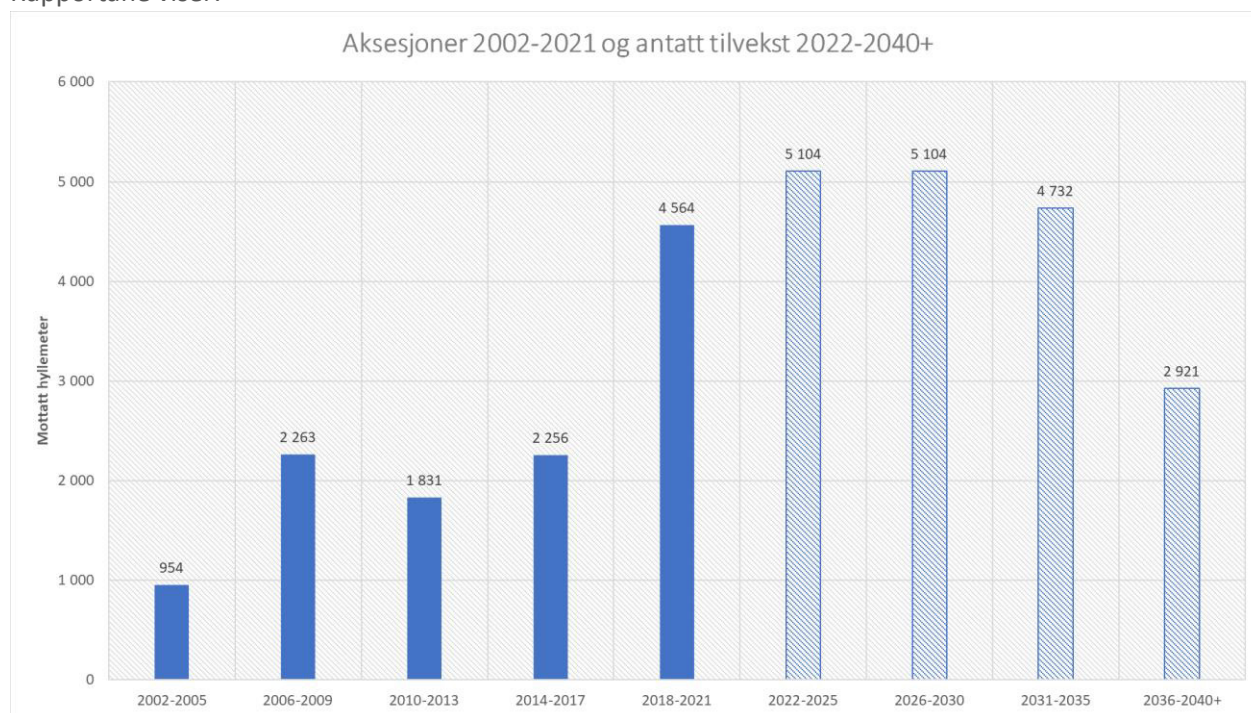
Grunnlag for nye lokale

IKAMR er lokalisert i Ålesund, i leigde lokale og disponerer 2 400 kvm. Dagens løysing for IKAMR oppfyller ikkje lovkrav for bevaring av arkiv. Planløyising, tilkomst, varemottak og kontorplassering er ikkje hensiktsmessig for verksemda og skaper ekstra belastningar for personalet, er i strid med krav i

arbeidsmiljøloven og med arbeidsplass forskrifta. Det er vurdert teknisk vanskeleg å bygge om eksisterande lokale for å bøte på blant anna mangelfullt brannvern, ventilasjon, temperatur og sikring mot vasskade. Leigeavtalen på dagens lokale går ut juni 2027 og bygningane er lagt ut for sal. Selskapet har ikkje kjennskap til status på salsprosess eller planar for eventuell ny eigar.

Selskapet har over tid jobba med nøkternt grunnlag for nytt arkivbygg som tilfredsstillar lovkrav og framtidig arealbehov for tenestene. Det blei i perioden 2018-2020 gjennomført klimamålingar^{iv} i arkivdepot. Det blei i 2021 utarbeidd ein teknisk tilstandsrapport over dagens lokale^v og ein forstudie^{vi} for framtidige arealbehov. Desse konkluderer alle med at dagens lokale ikkje held mål med omsyn til forskrift om offentlege arkiv eller arbeidsmiljøloven. I 2022 blei det gjennomført eit omfattande kartleggingsarbeid blant eigarkommunane og det blei utarbeidd ein rapport^{vii} over framtidig arealbehov i depotet. Denne rapporten konkluderte med at eigarane har eit framtidig lovpålagt deponeringsbehov på over 30 000 hyllemeter med arkivmateriale.

Rapportane viser:

Rapporten konkluderte med at ein har eit framtidig arealbehov som er det dobbelte av dagens nivå. I 2022/2023 har det blitt gjennomført eit skisseprosjekt for nytt bygg^{viii}, som bekreftar og detaljerer framtidige arealbehov. Denne rapporten vurderte 3 løysingsforslag: Eit eksempel på ei løysing basert på offentleg/privat samarbeid; eit eksempel på offentleg/offentleg samarbeid; og eit eksempel på kjøp av tomt og IKAMR som byggherre/eigar av eit framtidig bygg.

Samla konklusjon er at IKAMR har eit framtidig arealbehov som krev eit nybygg tilsvarande 4 500 m² (areal til POV (104 m²) og fylkeskommunale tenester (523 m²) er medrekna).

- Dagens lokale vil ikkje dekke det framtidige arealbehovet og er ikkje av ein bygningsmessig standard som tilfredsstillar lov om arkiv, forskrift om offentlege arkiv eller arbeidsmiljøloven.
- Arkivmagasina er per dags dato 90% fulle. Vi har gjennomført tiltak med å utplassere ca. 2000 hyllemeter (hm) med arkivmateriale i mellombels lokale. Dette med mål å kunne oppretthalde

drifta og unngå mottaksstopp frå eigarane fram til nytt bygg er på plass. Framtidige behov krev meir enn fordobling av dagens depotarealⁱⁱⁱ.

- Kapasiteten i fotomagasinene er sprengd. Dette medfører store avgrensingar i materiale som kan bevarast med risiko for skade eller tap av delar av fotohistoria til Møre og Romsdal.
- Kapasiteten for kontor- og arbeidsplassar er sprengd. Dette medfører avgrensingar i tenesteleveransen for IKA og dei fylkeskommunale tenestene. Det inneber også store avgrensingar i moglegheitene for å auke kapasiteten innan ordning- og digitaliseringsprosjekt for eigarane våre.
- Dagens lokale er lagt ut for sal på den opne marknaden og noverande husleige kontraktar går ut juni 2027. Dette tilseier at nytt bygg må vere tilgjengeleg raskt og seinast ved utgangen av 2026.

I forbindelse med skisseprosjektet for nytt bygg (2022) undersøkte selskapet moglegheita for at en av eigarane kunne bygge et nytt bygg innanfor vedtatt området – Ålesundregionen. Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune ble førespurt. Der ble gjennomført møter med høvesvis Ålesund kommunale egedomsselskap (ÅKE) og bygg- og egedomsavdelinga i Møre og Romsdal fylkeskommune. Ingen av eigarane hadde på dåverande tidspunkt aktuelle ledige tomter eller kapasitet til å påta seg byggherreansvar og utleigarrollen for selskapet.

I 2023 gjennomførte konsultentselskapet Metier på vegne av IKAMR en vurdering av gjennomføringsmodell for nytt arkivbygg. De gjorde en ny førespurnad til Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune. Samt en førespurnad til Statsbygg som gjelder et mogleg samarbeid. Ingen av eigarane eller statsbygg hadde på dåverande tidspunkt aktuelle ledige tomter eller kapasitet til å påta seg byggherreansvar og utleigarrollen for selskapet. Rapporten for gjennomføringsmodell konkluderte derfor med at einaste reelle alternativ for gjennomføring innanfor nødvendig tidsrammer var å gjennomføre prosjektet gjennom et offentlig – privat samarbeid. Selskapet har sidan kontrahert LPO arkitektane til å utarbeide teknisk kravspesifikasjon og Marstrand Advokatfirma AS (Marstrand) til å utarbeide OPS kontrakts grunnlag.

Vi ble våren 2024 kontakta av Ålesund kommune om et mogleg samarbeid om realisering av nytt bygg saman med Ålesund kommune. Ålesund kommune har en tomt under regulering til offentlege formål i Breivika. Denne tomten ser ut til å tilfredsstillere krava til lokalisering vedtatt i representantskapsmøte, krava grunnforhold (bereevne), krava til sikring mot varig skade (vasskade) og tilgjengelegheit for eigarane.

Ålesund kommune har bedt Ålesund kommunale egedomsselskap om å undersøke moglegheitene for å samlokalisera Interkommunalt arkiv Møre og Romsdal med ny hovudbrannstasjon i Lerstadvegen 525.

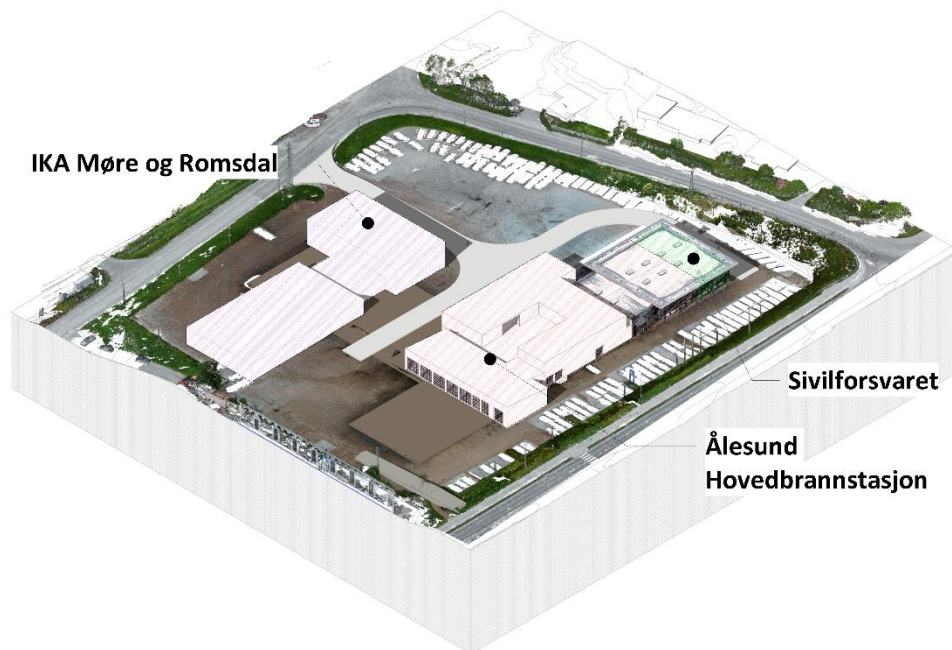
Mogleg samarbeid med Ålesund kommune og ÅKE

Styreleiar og dagleg leiar i IKAMR gjennomførte 3. april et møte ÅKE og Kommunedirektøren i Ålesund kommune, Jon Steven Hasseldal og har sidan gjennomført fleire møter med ÅKE.

Tilgjengeleg tomt

I dette møte diskuterte vi moglegheita for et samarbeid med ÅKE og Ålesund kommune basert på den aktuelle tomten. Tomten ligger høgt i landskapet. Der er et naturleg fall mot nord, slik at det er enkelt å drenere. Tomten har god tilkomst og et ledig udisponert areal i nordvestlege hjørne som ser ut til å

kunne tilfredsstillende arealbehovet skildra i Skisseprosjektet frå LPO arkitektane (31.03.2023). Tomten er under siste del av detaljregulering og vil derfor raskt være klar for byggestart.

Før vi kan igangsette et mogleg samarbeid med Ålesund kommune er der en rekke spørsmål som må avklarast: Juridisk- og innkjøpsfagleg vurdering av at Ålesund kommune utviklar, bygger og leier ut bygget til IKAMR; val av samspillsmodell i utviklingsfasen; og val av klassifisering av leigekontrakten.

Omvendt utvida eigenregi

Vi har samen med bla. kommuneadvokaten i Ålesund kommune gjort en juridisk vurdering av moglegheita for at Ålesund kommunale eideomsselskap kan utvikle, bygge og leie ut et bygg til IKAMR. Kommuneadvokaten i Ålesund kommune skriv følgande:

Saka er slik vi tolke det dekt av unntaket for omvendt utvida eigenregi, slik reglane kjem fram i FOA § 3-1, tredje ledd. Bokstav a) jf § 3-2.

Vi finn støtte for dette synet i sjølve teksten i forskrifta i 3. ledd:

«3) Når vilkårene i første ledd er oppfylt, gjelder heller ikke anskaffelsesloven og forskriften når det kontrollerte rettssubjektet inngår kontrakter med

a. det kontrollerende rettssubjektet, eller (...)»

Vidare vil vi vise til rettleiaren punkt 4.3.4. der det heiter:

«Unntaket for utvidet egenregi gjelder også der den kontrollerte enheten inngår en kontrakt om kjøp av ytelser fra den kontrollerende enheten, også kalt omvendt egenregi eller omvendt vertikalt samarbeid, jf. § 3-1 tredje ledd bokstav a.»

Vi kan ellers vise til vedlagde avgjersle frå KOFA i sak 2013/99 ii ^{ix} som stadfestar dette. Avgjersla er eldre enn forskriftsendringane og rettleiaren, så denne forståinga har lovgjevar gjennomført i seinare regelverk.

For meir om innhaldet i «felles kontroll» viser vi til rettleiaren punkt 4.3.5.

Konklusjon

Vår konklusjon er difor **at ÅKE kan bygge og leige ut til IKAMR utan at dette blir konkurranseutsett fordi situasjonen er dekt av unntaket for omvendt utvida eigenregi**, slik reglane kjem fram i FOA § 3-1, tredje ledd. Bokstav a) jf § 3-2.

Saken ble saksbehandlar i sak 44/24 i styremøtet den 13.06.2024 med følgende vedtak:

Vedtak:

- *Styret stiller seg bak vurderinga til kommuneadvokaten og innkjøpssjef i Ålesund kommune. Styret vurderer det slik at Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal har moglegheit for å gå til direkte anskaffing av nye lokale frå eigar Ålesund kommune gjennom avtale med Ålesund kommunale eigeidomsselskap.*

Vi meiner at dette er den løysning som best gjer det mogleg å realisere et nytt bygg innanfor framdriftsplan og økonomisk ramme.

Val av klassifisering

Før kontraktsinngåing og igangsetting av prosjektet må vi avklare klassifiseringa på leigeavtalen. Leigeavtalen kan klassifiserast enten som en finansiell leigeavtale eller en operasjonell leigeavtale. Men de ulike modellane vil ha konsekvensar for gjennomføringa av prosjektet. Marstrand gjere greie for desse forskjellar på følgene måte:

Operasjonell leiemodell

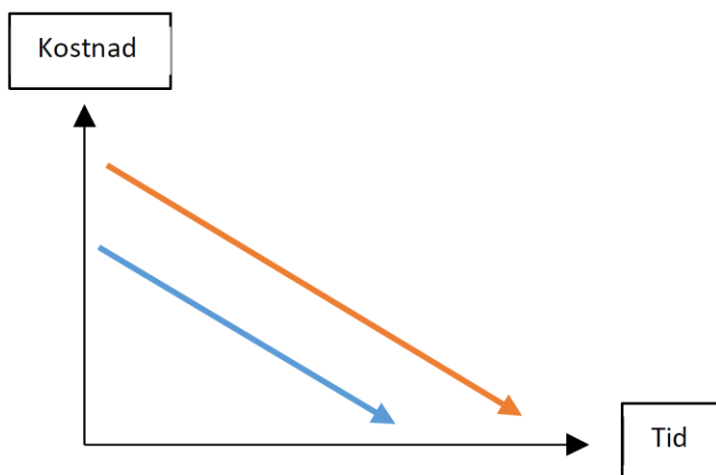
Ved en operasjonell leiemodell er det ingen plikt for IKAMR å overta bygget. Det kan avtales en rett til å overta bygget på markedsmessige vilkår. Det er også mulig å forhåndsdefinere hvordan den markedsmessige prisen skal fastsettes frem i tid, eksempelvis til en prosentsats av prosjektkostnaden. Men på dette punktet bør det innhentes en bindende forhåndsuttalelse fra Skatteetaten. En ren kjøpsopsjon (rett til å kjøpe bygget, men ingen plikt) hvor prisen for å utøve opsjonen er forhåndsdefinert som markedspris, vil være uproblematisk med tanke på skatte- og avgiftsmessige spørsmål. Generelt kan man si at en operasjonell leiemodell gir en høyere tilbakekjøpssum og lavere husleie sammenlignet med en finansiell leiemodell. En operasjonell leiemodell prises altså skarpere i markedet sammenlignet med en finansiell leiemodell.

Ved operasjonell leiemodell, så vil IKAMRs kostnader bli belastet i resultatregnskapet som en kostnad. Utgangspunktet er at alle kostnadene kan utgiftsføres. Ved operasjonell leiemodell så kan ikke leieavtalen balanseføres/aktiveres. Betydningen er bla. at IKAMR ikke vil kunne få avskrivninger i resultatregnskapet på leieavtalen.^x

Finansiell leiemodell

Dersom IKAMR ønsker en finansiell leiemodell med rett og plikt til å overta det nye arkivbygget etter endt leieperiode, så får dette **skattemessige konsekvenser**. Ved en finansiell leiemodell, så har IKAMR en rett og plikt til å overta bygget. Prisen er enten en forhåndsdefinert sum eller null. IKAMR må i det tilfellet føre opp bygget i sin balanse i regnskapet. Det vil være en gjeldspost i balanseregnskapet og sånn sett øke gjeldsgraden til IKAMR. Skatteetaten definerer finansiell leie som kjøpekontrakter.

Betydningen er at **IKAMR IKKE får momsrefusjon på utbyggingskostnadene**, så utbyggingskostnaden ved en finansiell leiemodell vil være 25 % høyere sammenlignet med en operasjonell leiemodell. Visuelt kan dette illustreres ved at startpunktet på tilbakebetalingsplanen starter høyere:ⁱ

Marstrand Advokatfirma AS anbefaler ikke finansiell leiemodell.

Konklusjon

Med bakgrunn i disse anbefalingar frå Marstrand meiner vi at det er mest hensiktsmessig å velge en operasjonell leieavtale med en eventuell rett til å overta bygget på markedsmessige vilkår.

Modell for samspillsfasen

Modell for samspillsfasen har betydning for påvirkningsgraden på bygget, belastninga på organisasjonen, på tid for gjennomføring av prosjektet og moglegvis framtidig leiekostnad. Marstrand gjere greie for dette på følgene måte:

Vi kan velge mellom to forskjellige forskjellige modeller (1) tilbuds løsning tidlig involvering, hvor (2) løsningene utarbeides i samarbeid med IKAMR etter kontraktsinngåelsen.

- 1) Dersom vi velger «tilbudt løsning», så innebærer det at leverandørene utarbeidet et løsningsforslag på skissenivå med leiepris i konkurransefasen. Betydningen for IKAMR er at dere får en bindende leiepris ved inngåelse av kontrakten. IKAMR og leverandøren samarbeidet om utarbeidelse av forprosjektet med overgang til byggefasen. Konkurransen krever relativt stor tids- og ressursbruk for alle involverte. IKAMR som leietaker får også mindre mulighet til å påvirke utformingen av leieobjektet, da prisen settes allerede i konkurransefasen. Løsningsforslagene som tilbys bør også gjennomgås og kvalitetssikres av IKAMR. Overordnet setter denne modellen noen rammer for IKAMR og gir mindre fleksibilitet,

på den andre siden gir denne modellen en høyere grad av forutsigbarhet når IKAMR vet hvordan løsningen ser ut og hva den koster.

- 2) *Dersom vi velger «tidlig involvering» uten løsningsforslag, så utarbeides det ikke noe løsningsforslag i konkurransefasen. Det vil heller ikke tilbys en leiepris i konkurransefasen, men leverandørene fokuserer på tilbudt teamet og deres evne til å løse oppdraget. Her vil dere konkrete kompetanse til å løse dette oppdraget og deres oppgaveforståelse være sentralt. Når det gjelder hensynet til IKAMR og forutsigbarhet på husleien, så vil leverandørene tilby en «yield» som grunnlag for å fastsette den årlige husleien etter endt forprosjekt. Leverandørene vil være forpliktet til den yelden de har tilbudt i konkurransen og dette vil sann sett gi IKAMR forutsigbarhet med tanke på kostnadsnivået på husleien. Eksempelvis: hvis prosjektkostnaden er 200 MNOK og yelden er 7 %, så er årlig husleie på $200 * 0,07 = 14$ MNOK. Det er også mulig at utleier forplikter seg til en øvre ramme for leieprisen («design to cost»).*

En tidlig involvering av leverandøren vil gi IKAMR større mulighet til å påvirke arkivbyggets utforming. Det vil også kreve mindre tids- og ressursbruk fra IKAMRs side i konkurransefasen, men vil kreve større innsats fra IKAMR i samspillsfasen, når IKAMR og leverandøren sammen skal utvikle leieobjektet. En tidlig involvering vil også gå raskere, alt annet likt, sammenlignet med at leverandørene tilbyr en ferdig løsning i konkurransefasen.

Sett i lys av den stramme tidsplanen og at det på nåværende tidspunkt er usikkert om den eksisterende leieavtalen kan forlenges, så er det Marstrands anbefaling at IKAMR velger en tidlig involvering av leverandørene.

Konklusjon

Med bakgrunn i disse anbefalingar frå Marstrand meiner vi at det er mest hensiktsmessig å velge tidleg involvering under samspillsfasen.

Anbefaling

Selskapet har gjort en grundig vurdering av fordeler og ulemper ved val av gjennomføringsmodell, val av kategorisering av leiekontrakten og val av løysning i samspillsfasen.

Veler vi å inngå avtale med en av våre største eigarane innanfor rammene av omvendt utvida eigenregi vil det få positive effektar for gjennomføringstida, slik at prosjektet mest sannsynleg kan gjennomførast innan utgangen av 2026, som er en forutsetning. Tomten som er aktuell i dette prosjektet tilfredsstiller de spesielle krava som er beskrevet i skisseprosjektet og lokaliseringsanalysen. Her under nødvendig bereevne; arealbehov; høgde over havet; dreneringsmoglegheiter; nærheit til brannstasjonen, nærheita til brukane, samarbeidspartnerane, eigarar; og innanfor det geografiske nedslagsfelt for tilgjengelegheit for dagens tilsette. En avtale med Ålesund kommune vil mest sannsynleg også kunne få en positiv økonomisk effekt i bygge- og driftsfasen. De finansielle vilkåra for kommunen vil sannsynlegvis være betre. Kommunen vil sannsynlegvis få betre rente, de vil berre ha behov for kostnadsdekning og ikkje krav til inntening. Kommunen gir også en større finansiell sikkerheit enn en privat verksemd og har lang erfaring med utvikling og drift av spesial bygg.

Selskapet viser til ovenstående og vil tilrå en modell med et samarbeid med Ålesund kommune. Det vil være den mest kostnadseffektive utbyggingsmodell og vil ivareta eigaranes forventningar om effektiv ressursbruk.

Forslag til vedtak

- Prosjektet gjennomføres innanfor unntaket for utvida eigenregi med Ålesund kommune i tre fasar:
  - **samspillsfase** (der partane i fellesskap skal vidareutvikla, optimalisere, planlegge og kalkulere prosjektet)
    - Gjennomføres med tidleg involvering
  - **byggefase**
    - Med ekstern juridisk støtte
  - **Leie- og driftsfase**
    - Leigeavtale klassifiserast som operasjonell leiemodell
    - Driftsavtale
- IKAMR gis fullmakt til å inngå intensjonsavtale Ålesund kommunane ved Ålesund kommunale eigedomsselskap om realisering bygg til IKAMR i Lerstadvegen 525.

ⁱ <https://lovdata.no/lov/1992-12-04-126/>

ⁱⁱ <https://lovdata.no/forskrift/2017-12-15-2105/§18>

ⁱⁱⁱ <https://lovdata.no/forskrift/2017-12-15-2105/§7>

^{iv} Sak 16_23 H Rapport om klimamålinger i arkivmagasiner 2018-2020

^v Sak 16_23 G Rapport tilstandsvurdering IKA MR.pdf

^{vi} Sak 16_23 F Sluttrapport forstudie lokaler for IKA MR 2506.pdf

^{vii} Sak 16_23 E Magasinstatus og magasinbehov ved IKAMR 2022-2050.pdf

^{viii} Sak 16_23 D Rapport frå Skisseprosjekt

^{ix} Sak 48_24 C 2013-0099 Klagenemndas avgjørelse

^x Sitat: IKAMR - Anskaffelsesstrategi for nytt arkivbygg - utkast til drøftelse - intern